

Bulletin No. 10

Monitoring nákladů práce v České republice, ve státech Evropské unie a v USA v letech 2009 - 2014

Vlastimil Beran

VÚPSV, v. v. i. Praha
2016

Publikace byla schválena ediční vědeckou radou ve složení:
doc. Ing. Ladislav Průša, CSc. (VÚPSV, v.v.i. Praha)
Ing. Martin Holub, Ph.D. (VÚPSV, v.v.i. Praha)
Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D. (FSV UK Praha)
doc. Ing. Robert Jahoda, Ph.D. (MU Brno)
Ing. David Prušvic, Ph.D. (MF ČR)
Ing. Jan Mertl, Ph.D. (VŠFS Praha)
Ing. Jan Molek, CSc. (JU České Budějovice)
doc. Ing. Olga Poláková, CSc. (Metropolitní univerzita Praha)

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
Praha 7, Dělnická 213/12
jako svou 522. publikaci
Vyšlo v roce 2016, 1. vydání, počet stran 55
Tisk: VÚPSV, v. v. i.

ISBN 978-80-7416-251-0

<http://www.vupsv.cz>

Abstrakt

Monitoring nákladů práce shrnuje roztržitá data za státy Evropské unie a i data za USA v oblastech nákladů práce, zdanění práce ve vazbě na financování sociálního a zdravotního zabezpečení, podílu práce na nákladech a jednotkových nákladů práce. Pro vystižení trendů se data týkají období let 2009-2014. S ohledem na metodickou roztržitost sledování nákladů práce se vymezují jako zdroje aktuální a mezinárodně srovnatelná data z Eurostatu, konkrétně statistika práce a národní účty, OECD, Státní závěrečný účet České republiky a U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis. Zpracování údajů a propočty se opírají o metodiku certifikovanou Ministerstvem práce a sociálních věcí v roce 2013 „Sledování nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v České republice a v zahraničí“. Dvouleté zpoždění vyplývá z termínů zpracování vstupních údajů Eurostatem a Českým statistickým úřadem.

Klíčová slova: statistika práce; národní účty; náklady práce; zdanění práce; podíl práce na nákladech; jednotkové náklady práce

Abstract

Monitoring of labour costs summarizes the fragmented data for States of the European Union and dates for USA in the area of labour costs, labour taxation in relation to financing of social and health insurance, labour's share of the cost and unit labour costs. To describe the trends we present data for the period of 2009-2014. Due to methodological discrepancies of monitoring of labour costs we determined as sources actual and internationally comparable dates from Eurostat, labour statistics and the national accounts, from OECD, from the final state budget of the Czech Republic and from U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis. Precisation and completion of dates is based on the proposed certified methodology for labour costs monitoring and labour as a production factor in the Czech Republic and abroad." The two-year delay is a consequence of processing time of input data at Eurostat and Czech Statistical Office.

Keywords: labour statistics; national accounts; labour costs; labour taxation; labour's share in costs; unit labour costs

Obsah

Úvod	7
Stručný komentář k vývoji nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v letech 2009-2014	8
A. Úplné náklady práce v České republice, zdanění a veřejné rozpočty a náklady práce v Evropské unii 2009-2014	19
1. Měsíční úplné náklady práce v České republice v Kč na osobu v Kč v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu	23
2. Hodinové úplné náklady práce v České republice na osobu v Kč a placené hodiny za měsíc v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu	23
3. Struktura úplných nákladů práce v České republice v % v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu	24
4. Struktura úplných nákladů práce v České republice bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu	24
5. Struktura úplných nákladů práce v České republice bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření Eurostatu	24
Náklady práce v Evropské unii	25
1. Měsíční náklady práce v Evropské unii v EUR	25
2. Hodinové náklady práce v Evropské unii v EUR	26
3. Odpracované hodiny za měsíc v Evropské unii	27
4. Struktura nákladů práce států Evropské unie v %	27
Příjmy a výdaje sociálního a zdravotního zabezpečení	30
1. Sazby pojistného v České republice	30
2. Struktura zdanění mezd v %	34
3. Sociální zabezpečení a státní politika zaměstnanosti	34
4. Systém veřejného zdravotního pojištění	34
B. Podíl práce na nákladech v Evropské unii 2009-2014	35
1. Podíl práce na nákladech v Evropské unie v národní cenové hladině	38
C. Jednotkové náklady práce v EU a v USA 2009-2014	39
1. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině v Evropské unii a v USA	43
2. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly (EU-28) v Evropské unii a v USA	44
3. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-28 v % v národní cenové hladině	45
4. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-28 v % ve standardu kupní síly	46
5. Úroveň a vývoj roční produktivity v Evropské unii a v USA v EUR, národní cenová hladina	47
6. Úroveň a vývoj roční produktivity v Evropské unii a v USA ve standardu kupní síly, evropská cenová hladina	48
7. Relace hrubého domácího produktu na pracovníka k průměru EU-28 v % v národní cenové hladině	49
8. Relace hrubého domácího produktu na pracovníka k průměru EU-28 v % ve standardu kupní síly	50
9. Úroveň a vývoj ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance v Evropské unii a v USA	51

10. Relace průměrných ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance k průměru EU-28 v % v eurech dle směnného kurzu	52
Faktory změny JNP v ČR	53
1. Faktory změny jednotkových nákladů práce v ČR v letech 2009-2014	53
2. Vybrané charakteristiky a faktory pohybu jednotkových nákladů práce v paritě kupní síly v letech 2009-2014.....	53
Literatura	54

Úvod

Bulletin reaguje na metodickou roztříštěnost sledování nákladů práce a práce jako výrobního faktoru, resp. postavení práce v reprodukčním procesu. Na jednom místě soustřeďuje a zpracovává data z tuzemských a zahraničních zdrojů: Českého statistického úřadu, Ministerstva financí České republiky, OECD, Eurostatu a U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis. Opírá se o statistiku práce, daňovou statistiku a o systém národních účtů. Zpracování a prezentace charakteristik z oblasti utváření ceny práce a postavení práce v reprodukčním procesu jsou založeny na certifikované metodice „Sledování nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v České republice a v zahraničí“¹, zveřejněné na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, dostupné na: http://www.mpsv.cz/files/clanky/17046/sledovani_nakladu_prace.pdf, a na stránkách VÚPSV, v.v.i., dostupné na http://www.vupsv.cz/sites/File/o_nas/CERTIFIKOVANA_METODIKA_Naklady_prace_SVK.pdf.

Získaná data umožňují sledovat náklady práce za Českou republiku a země Evropské unie. Jednotkové náklady práce je možné vyčíslit pouze za členské státy Evropské unie a USA, v případě ostatních zemí chybí relevantní podklady. Pro vystižení trendů se publikovaná data týkají období let 2009-2014. Struktura monitoringu:

1. náklady práce v České republice a v zemích Evropské unie, zdanění, veřejné rozpočty v České republice,
2. podíl práce na nákladech,
3. jednotkové náklady práce.

Monitoring nákladů práce a jejich místa v národohospodářských proporcích vychází z termínů publikace relevantních dat statistickými službami Evropské unie, OECD, USA a České republiky (stav roku 2016):

akce	zdroj	publikace dat
státní závěrečný účet	Ministerstvo financí Poslanecká sněmovna	n + zhruba 5 měsíců n + zhruba 7 měsíců
výsledky o šetření úplných nákladů práce v České republice	Český statistický úřad	n + 11 měsíců
náklady práce v Evropské unii	Eurostat	n + 17 měsíců
zdanění mezd	OECD	n + 6 měsíců
předběžné výstupy národních účtů a propočet hrubého domácího produktu ve standardu kupní síly a národní cenové hladině členských zemí EU za běžný rok	Eurostat	n + 17 měsíců
konečné výstupy národních účtů a propočet hrubého domácího produktu v národní cenové hladině a ve standardu kupní síly zemí za předminulý rok	Eurostat	n + 29 měsíců

Poznámka: n = běžný rok

¹ Tato metodika byla výstupem projektu TD010082 „Metodika soustavného sledování nákladů práce a využití v České republice v mezinárodním srovnání“, který Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i. řešil s finanční podporou Technologické agentury České republiky.

Stručný komentář k vývoji nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v letech 2009-2014

Hodnocené období let 2009-2014 z hlediska nákladů práce v České republice nelze označit jinak než jako zajímavé, protože se projevilo současně několik faktorů, které ale působily v různých letech. Vývoj hrubého domácího produktu ve sledovaném intervalu jde sledovat ve čtvrtletních datech nebo ročních. Vývoj se pak značně liší.

První stručný popis bude po čtvrtletích. Rok před sledovaným intervalem (rok 2008) prošla celosvětová ekonomika nejsilnější recesí v moderní historii². V české ekonomice se projevily efekty světové krize postupně. Kontrakce začala v posledním čtvrtletí roku 2008. Novodobého dna české ekonomiky bylo však dosaženo až ve třetím čtvrtletí roku 2009.³ Rok 2010 začal opět kontrakcí, ale následující dvě čtvrtletí se nesla v duchu oživení. Toto oživení však nevydrželo, protože konec roku byl opět charakterizován mírným propadem. Příčinou tohoto propadu byl vnější jev. Objevily se bilanční problémy evropských bank a zvýšily se deficity státních rozpočtů většiny členských států Evropské unie. To ovlivnilo jistou měrou všechny členské státy Evropské unie. Rok 2011 ve všech čtvrtletích byl rokem expanze. Prognózy ekonomů a analytiků předpovídaly počátek oživovacího procesu. Ten však ukončilo hned první čtvrtletí roku 2012, kdy došlo k opětovnému propadu, který však již nedosáhl propadu úrovně roku 2009, ani roku 2010. Zato tento propad trval po delší časový úsek, celá tři po sobě jdoucí čtvrtletí. Od druhého čtvrtletí roku 2013 můžeme hovořit o růstu, přičemž ve třetím čtvrtletí se výše hrubého domácího produktu vrátila nad předkrizovou úroveň, tedy nad úroveň třetího čtvrtletí roku 2008. Rok 2014 ve všech čtyřech čtvrtletích byl růstový. O tomto roku na základě čtvrtletních výsledků popisujících stav české ekonomiky hovoří ekonomové a analytici prezentující se v médiích jako o roku, kdy byly konečně překonány důsledky finanční krize pro českou ekonomiku.⁴

Z pohledu ročního vývoje nominálního hrubého domácího produktu je vývoj odlišný. Propad hrubého domácího produktu dosáhl svého dna v roce 2009. Od tohoto roku ekonomika rostla, v roce 2011 se dostala nad úroveň roku 2008 a pokračovala nadále v růstu. Jelikož roky 2011 a 2014 ve všech čtyřech čtvrtletích byly růstové, tak ze sledovaného intervalu dosáhly i nejvyššího růstu v ročních výsledcích.

Od ledna 2013 vstoupila v platnost nová metodika výpočtu ukazatele registrované nezaměstnanosti. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky sleduje nadále podíl nezaměstnaných osob.⁵ Data za období 2009-2014 uvedená v tomto Bulletinu jsou přepočtena novou metodikou.

Vztah hrubého domácího produktu a nezaměstnanosti je standardně popisován jako negativní. Ve sledovaném období hrubý domácí produkt rostl, přičemž podíl nezaměstnaných osob vzrostl ve sledovaném období o 1,6 p.b. V průběhu sledovaného intervalu však podíl nezaměstnaných osob i klesal a stagnoval. Standardní negativní vztah se mezi těmito veličinami na zjištěných datech ve sledovaném období proto nepotvrdil.

² Často je přirovnávána ke krizi, jejíž počátek se datuje k říjnu 1929, následně pojmenované Velká deprese.

³ Prvopočátek krize v České republice byl způsoben vnějším faktorem, kterému česká ekonomika nemohla čelit. Jednalo se o hypotekární a finanční krizi, která odstartovala ve Spojených státech amerických a zasáhla v rozdílné intenzitě celý svět.

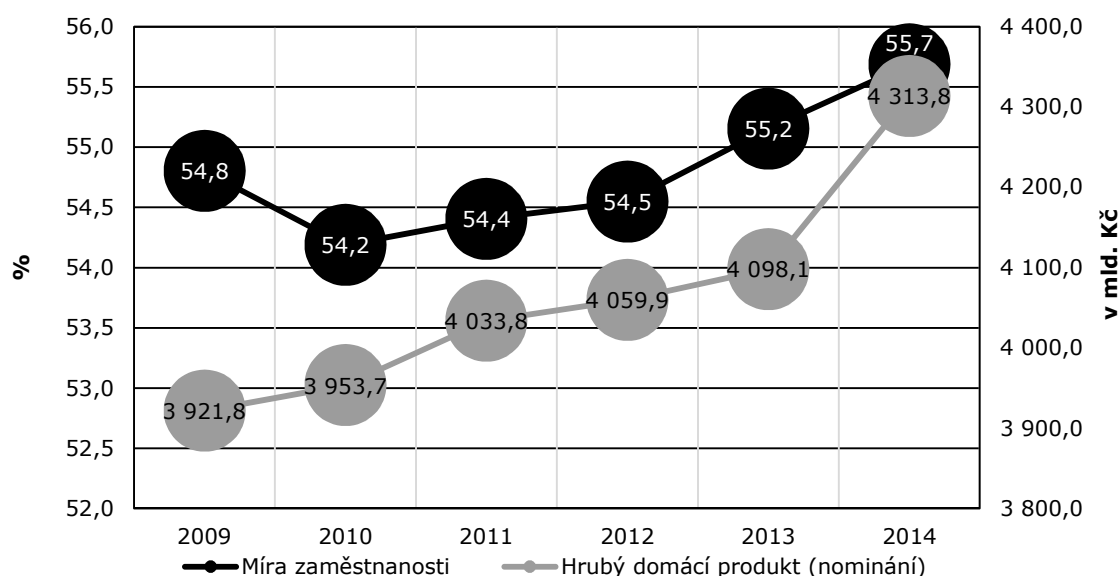
⁴ Objevovaly se teorie o recesi ve tvaru „W“ nebo „UUU“, které představovaly neustále propady ekonomiky po krátkodobém oživení.

⁵ Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti dostupné na: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

V roce 2008 byl podíl nezaměstnaných osob rekordně nízký (4,1 %). Krize však vedla k růstu podílu nezaměstnaných osob na hodnotu 6,1 %. Česká ekonomika se potýkala ve sledovaném období s propady, které byly doprovázeny dalším růstem podílu nezaměstnaných osob. Na konci dosáhla úrovně 7,7 %. Úřady práce tak registrovaly okolo 560 000 uchazečů o práci. Paradoxně se v době krize v České republice zvyšoval počet osob samostatně výdělečně činných (o více než 63 000 osob). Část zaměstnanců se tak bránila ztrátě výdělku. Významný vliv na tomto jevu náleží přechodu cizinců z třetích zemí, kteří přišli o práci na počátku hospodářské krize, na živnostenskou činnost.

Vedle podílu nezaměstnaných osob je vhodné se podívat na vývoj trhu práce ze strany zaměstnanosti. Míra zaměstnanosti v roce 2008 dosáhla jednoho z nejlepších výsledků v historii, a to 55,9 %. Následující dva roky se míra zaměstnanosti propadala až na hodnotu 54,2 %, která představuje naopak jednu z nejnižších hodnot v historii. Od roku 2011 míra zaměstnanosti rostla, ale nedosáhla předkrizové výše. Zastavila se na hodnotě 55,7 %.

Graf č. 1 Vývoj nominálního hrubého domácího produktu (mld. Kč) a míry zaměstnanosti (%) v letech 2009-2014

Zdroj: Český statistický úřad: Veřejná databáze – Statistika – Zaměstnanost, nezaměstnanost, dostupné na: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-B&skupId=426&katalog=30853&pvo=ZAM01-B&str=v467&u=v413_VUZEMI_97_19
 Český statistický úřad: Hrubý domácí produkt - Časové řady ukazatelů čtvrtletních účtů, dostupné na: https://www.czso.cz/csu/czso/hdp_cr

Vliv na pohyb ceny práce na českém a evropském, resp. světovém trhu měly měnově kurzové pohyby, které ve sledovaném intervalu proběhly. Ve vývoji české koruny došlo k výrazným výkyvům. V roce 2009 se koruna propadla na měnových trzích o více než 6 %. Po letech značných kurzových výkyvů následovaly roky s nižší volatilitou (pod 5 %). Roky 2010 a 2011 byly spojeny s apreciací a rok 2012 s depreciací. V listopadu 2013 Česká národní banka přistoupila k uvolnění měnové politiky s cílem oslabit českou korunu na kurz 27 Kč/EUR. V souvislosti s tím došlo i ke změně kurzu vůči dalším měnám. Česká národní banka dostala svému závazku držet hodnotu české koruny na kurzu 27 Kč/EUR celý rok 2014.

Na měnových trzích došlo i k významným změnám úrovně poměru eura a dolaru ve sledovaném období. Uvedené procesy spolu s inflačním diferencíálem vůči Evropské unii nacházely své vyústění v úrovni standardu kupní síly.

Zásadní změnou proti předchozím bulletinům je přechod z metodiky ESA 95 na ESA 2010. Původní hodnoty za celé sledované období 2009-2014 jsou zpětně přepočítány novou metodikou ESA 2010.

Náklady práce

V rámci Evropské unie⁶ jako celku můžeme hovořit o růstu nákladů práce. Největší nárůst u nákladů práce ve sledovaném období byl v Estonsku (5,3 %), na Slovensku (4,8 %) a Švédsku (4,8 %). Stejně jako v loňském bulletinu, tak i letos se objevují pouze dvě země, které jsou spojeny s poklesem nákladů práce. Těmi byly Řecko (- 3,8 %) a Maďarsko (- 0,5 %). Průměrný růst nákladů práce v Evropské unii byl 2,0 %, tedy vyšší o 0,6 p.b.

V České republice bylo po celou délku sledovaného období tempo přírůstků produktivity práce vyšší než tempo přírůstků nákladů práce (v průměru o 0,5 p.b.). U produktivity ve standardu kupní síly by byl nárůst vyšší v průměru o 2,5 p.b. Sledovaný interval je charakteristický obnovou ekonomiky po recesi. V době krize byli zaměstnavatelé tlačeni ke snižování nákladů v procesu výroby zboží a poskytování služeb pro ozdravení a udržení firmy na trhu. V rámci této optimalizace nákladů zaměstnavatelé prováděli restrukturalizaci, při které propouštěli méně kvalifikované a levnější zaměstnance s nižší produktivitou. Tento fakt se promítl v růstu makroekonomické veličiny podíl nezaměstnaných osob. Sledovaný interval je plně v duchu obnovy ekonomiky, a proto se logicky zvyšuje produktivita práce pocházející od kvalifikovanějších a zkušenějších zaměstnanců navzdory tomu, že jsou tito zaměstnanci dražší. Náklady práce v hospodářském cyklu pokrizového období by podle ekonomické teorie měly být zpožděny za produktivitou. Jak velké je toto zpoždění v české ekonomice, ukáží budoucí bulletiny. Náklady práce a produktivita práce od roku 2009 rostly pouze do roku 2011, kde dosáhly svého maxima. U obou veličin následně dochází k poklesu.

Ve struktuře nákladů práce byla nejvyšší hodnota přímých nákladů v roce 2009 na úrovni 73,6 %. Ve sledovaném intervalu podíl přímých nákladů klesal, s výjimkou roku 2013, kdy nastal mírný růst. Podíl nepřímých nákladů práce se začíná vracet na úroveň před rokem 2008.

V krizových letech se ve struktuře nákladů práce střetávaly protichůdné procesy. Českým zaměstnavatelům pomohlo snížení sazby pojistného pro případ nemoci a invalidity placeného zaměstnavatelem od roku 2009 (- 1 % mzdy). Na druhé straně se objevila nová nákladová položka náhrady mzdy při pracovní neschopnosti z titulu nemoci.⁷ Její výplata však dosahovala v průměru 0,3 % vyplacených mezd. Tlak na zvyšování mezd, a tím i nákladů práce po roce 2009 oslabilo vedle „strachu o zaměstnání“ i nižší zdanění práce na straně zaměstnance. Podle údajů o úplných nákladech práce zaměstnavatelé v České republice reagovali snížením „dobrovolných“ plnění zaměstnancům, tj. výdajů neurčených zákonnými normami v oblasti nepřímých nákladů práce (sociálních požitků a ostatních sociálních výdajů). Pokles z roku 2007 pokračoval do roku 2012, kdy dosáhl svého minima. V roce 2013 dochází k mírnému růstu, který, i když v nižší míře, nadále roste.

⁶ Evropská unie je brána jako EU-28. Součástí tohoto bulletinu je i Chorvatsko, které přistoupilo 1. července 2013. Pokud jsou data za Chorvatsko dostupná ve sledovaném intervalu, byla použita při výpočtech.

⁷ Položka se v nákladech práce vyskytovala již před rokem 2009. Její plnění však bylo dobrovolné, vyplývalo z kolektivního vyjednávání nebo z rozhodnutí zaměstnavatele.

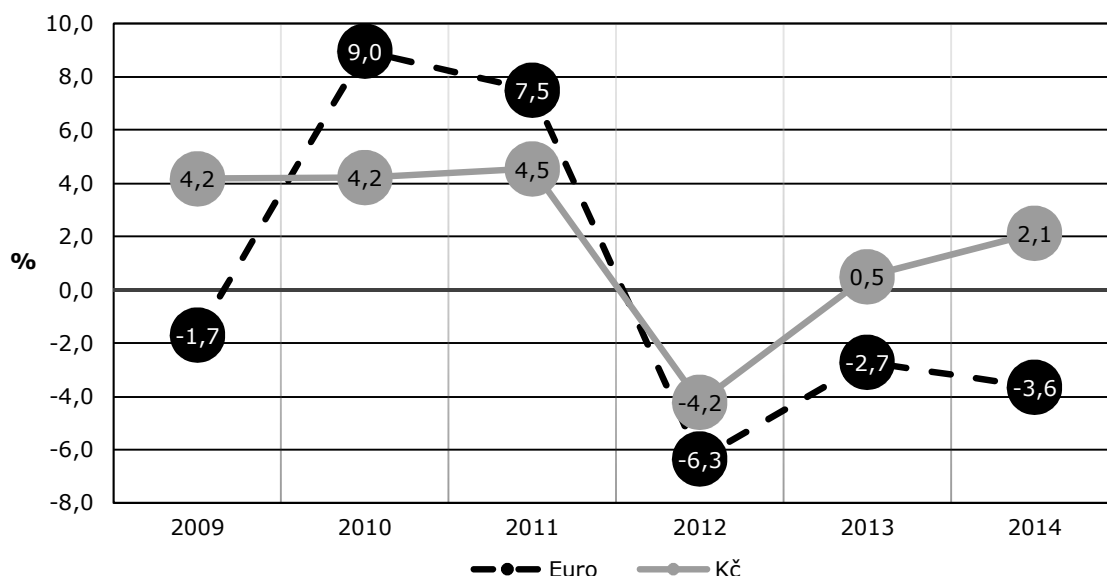
V české ekonomice je dlouhodobě podíl odstupného na úplných nákladech práce přibližně 0,5 %. V roce 2009, se z důvodu ekonomické krize tento podíl zvýšil na hodnotu 0,87 %. V následujících letech se podíl odstupného navracel na standardní úroveň 0,5 %, které dosáhl již v roce 2011. Na této úrovni se udržel bez výkyvů do roku 2013. V roce 2014 se snížil na nejnižší hodnotu, a to 0,38 % úplných nákladů práce. Toto snížení je způsobené dvěma jevy. První představuje zvýšení nákladů práce o 2,5 % meziročně. Druhý pak snížení odstupného o 16,7 % meziročně.

Dopady událostí z roku 2008 se promítly ve vývoji české koruny ve sledovaném období. Posílení kurzu české koruny z předkrizového období se v roce 2009 změnilo v oslabení. Toto znehodnocení se projevilo u většiny národních měn členských zemí mimo Eurozónu. V České republice oslabení kurzu koruny umožnilo českým podnikům na eurových a dolarových trzích konkurovat nižšími náklady práce. V roce 2010 však koruna vůči euru opět apreciovala (na rozdíl od ostatních členských zemí mimo eurozónu), i když již nikoliv v takové výši jako v předkrizovém období. Proto v eurech náklady práce vzrostly ve vyšší míře. V roce 2011 česká koruna apreciovala, i když již ne takovou silou. Přesto však došlo ke zvýšení nákladů práce v eurech na nejvyšší úroveň. Od roku 2011 do konce sledovaného období česká koruna již pouze depreciovala. V roce 2012 náklady práce v českých korunách poklesly a ve spojení s depreciací české koruny došlo k rychlému poklesu nákladů práce v eurech. V letech 2013 a 2014 sice náklady práce v českých korunách vzrostly, ale vliv depreciace byl tak výrazný, že náklady práce v eurech poklesly. Nejvýrazněji se tento jev projevil v posledním sledovaném roce 2014, kdy pokles mezi lety v nákladech práce v eurech činil -3,6 %, zatímco náklady práce v českých korunách byly růstové, 2,1 %. Rozdíl 5,7 p.b. mezi hodnotami v eurech a českých korunách představoval čím dál více se otevírající nůžky v nákladech práce.

Přes vysokou dynamiku nákladů práce si české podniky udržely i v podmínkách ekonomické krize výrazný odstup od vyšší úrovně vyspělých tradičních trhů ekonomik Evropské unie. Konkurenční výhody z nízké české úrovně, zejména v průmyslu, se budou realizovat ještě po delší časové období. Proces přibližování cenové a výdělkové hladiny ke standardním proporcím vnitřního jednotného evropského trhu bude dlouhodobý. Zásah České národní banky z listopadu 2013 tento časový interval ještě prodlužuje.⁸ Kurz na hladině 27 Kč za euro dělá českou práci levnou pro zahraničí. Podnikatelské subjekty mají dostatek času na eliminaci nepříznivých dopadů zvyšováním produktivity práce. Snad se tentokrát české subjekty vyvarují docela časté situaci, kdy promeškají čas vyměřený k přizpůsobení se změnám a následně se začnou vytvářet na politické úrovni řešení, která pokříví tržní prostředí.

⁸ Zvláště jestli dodrží svůj závazek, že takto nastavený kurz udrží až do léta roku 2017.

Graf č. 2 **Roční přírůstky nákladů práce v Kč a eurech v letech 2009-2014 v %**

Zdroj: Eurostat: *Population and social conditions - Labour market - Labour costs*, dostupné na: <http://ec.europa.eu/eurostat>; OECD.StatExtracts - *Labour - Labour Force Statistics - Hours worked*, dostupné na: <http://stats.oecd.org>; propočít Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.

Česká národní banka udržela směnný kurz na nové úrovni v období roku 2014 i 2015 a nadále avizuje, že nízký směnný kurz udrží minimálně do poloviny roku 2017. Zatím neexistuje odhad délky období vyrovnání trajektorie zpevnění, resp. zrealnění české měny. Někteří analytici předpokládají pouze mírné zhodnocení koruny, tj. udržení směnných relací i po zastavení intervencí České národní banky.

Česká republika patří historicky ke státům s vyšším stupněm sociální solidarity, tj. s vyšším objemem povinných příspěvků zaměstnavatelů a zaměstnanců do centralizovaných sociálních fondů, konkrétně na důchodové zabezpečení, které tvoří nemocenské pojištění, politika zaměstnanosti a zdravotní zabezpečení. „Zdanění“ práce v České republice odráží vysoké standardy sociálního a zdravotního zabezpečení při nízké výdělkové hladině. Podíl sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnavateli na úplných nákladech práce od roku 2009 byl na hodnotě 24,66 %. V prvním roce sledovaného intervalu⁹ byla narušena časová řada z důvodu změny hodnot sazby pojistného hrazeného zaměstnavatelem. Poslední rok sledovaného intervalu se dostala na úroveň 25,05 %. Výší svých odvodů do centralizovaných solidárních fondů sociálního zabezpečení se Česká republika řadí mezi evropské země s kontinentálním modelem sociálně-tržní ekonomiky. Relativně vysoký podíl sociálního pojištění kompenzuje na straně zaměstnance nízká váha daně z příjmu (ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie), která se pohybuje mezi 11 % a 12 % průměrného výdělku.

V hospodářské krizi zřetelně vystoupila nevyváženost mezi příjmy sociálního a zdravotního pojištění a zákonným plněním a vysoká citlivost obou systémů na cyklický vývoj ekonomiky. Do roku 2011 celkový počet důchodců rostl. Od roku 2011 docházelo k mírnému poklesu, který byl v roce 2014 opět vystřídán mírným růstem. S ohledem na předchozí roky, kdy celkový počet důchodců rostl, by se dal vývoj od roku 2011 nazvat

⁹ Před rokem 2009 byla sazba pojistného hrazeného zaměstnavatelem 35 % z objemu vyplacených mezd. V roce 2009 byla snížena na 34 %. Důvodem tohoto snížení byla reforma nemocenského pojištění.

stagnující. Ať již celkový počet důchodců rostl nebo klesal, tak „důchodový účet“ prohluboval svůj deficit, a to o 5,5 % v průměru za sledované období. Od 1. ledna 2013 začal fungovat druhý pilíř důchodového systému. V bulletinu druhý pilíř důchodového systému není zohledněn z důvodu jeho plánovaného zrušení k 1. lednu 2016 a z důvodu zachování dlouhodobého charakteru časové řady.

Schodek rozpočtů zdravotních pojišťoven byl deficitní ve výši 1,3 mld. Kč v roce 2013. V roce 2014, kdy míra zaměstnanosti stoupla o 0,5 %, schodek rozpočtů zdravotních pojišťoven skončil přebytkem ve výši 2,2 mld. Kč.

Systémy financované peněžními prostředky ze sociálního a zdravotního pojištění jsou výrazným rizikem nejen snižování zaměstnanosti, ale také snižování ceny práce, ze které je sociální a zdravotní pojištění odvozeno. Případné snížení sazeb pojistného by ve svém důsledku vedlo pouze k prohloubení deficitů financování sociálního a zdravotního zabezpečení.

Podíl práce na nákladech

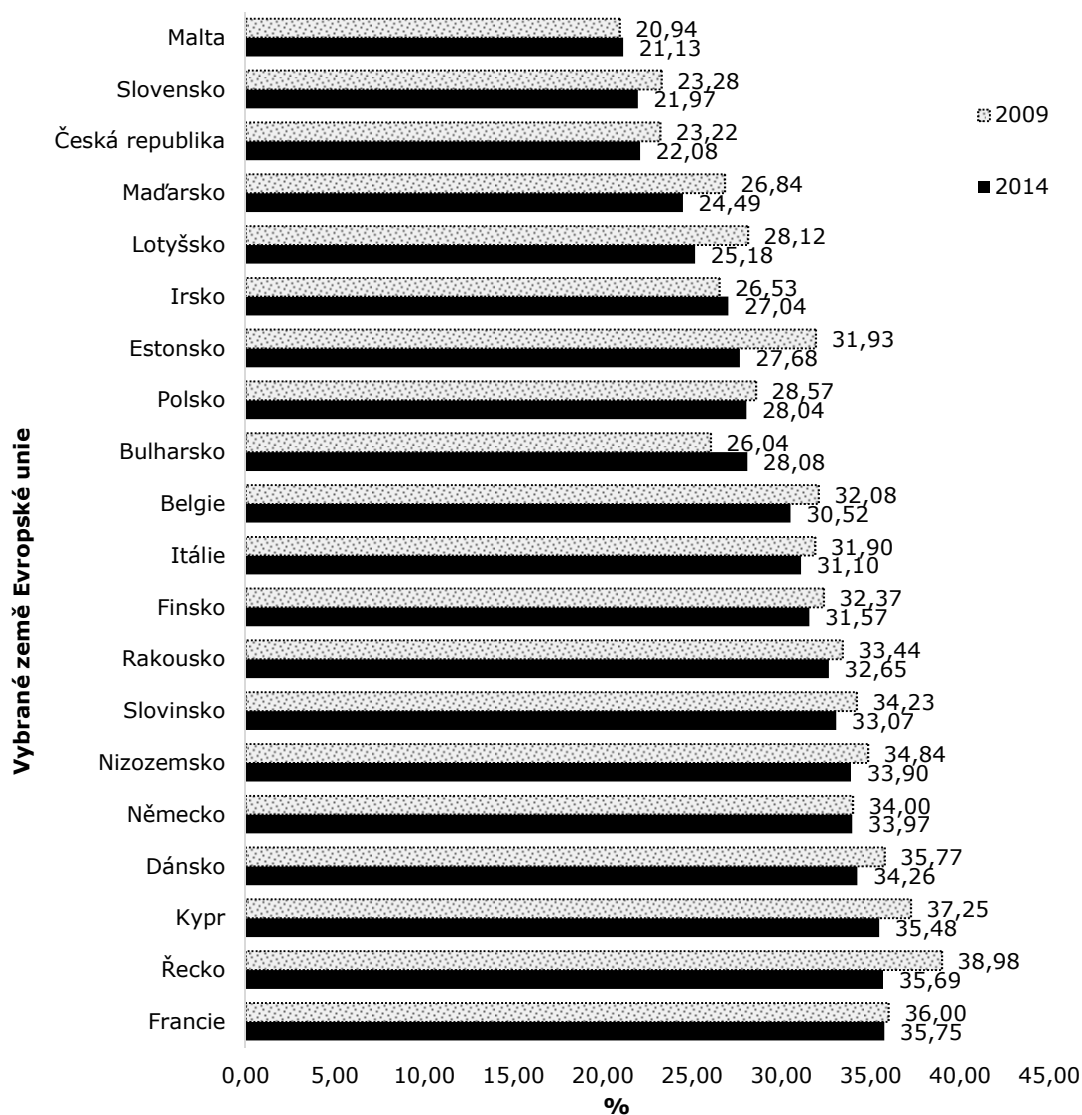
V České republice podíl práce na nákladech v přepočtu na pracovníka byl na počátku sledovaného období na úrovni 23,2 %. Jednalo se o nejvyšší úroveň celého období. Zbýlá část období může být charakterizována nízkou volatilitou okolo hodnoty 22 %. V posledním roce hodnota podílu práce na nákladech skončila na hodnotě 22,1 %. Přechod z metodiky ESA 95 na ESA 2010 měl za následek zhoršení pozice České republiky v rámci Evropské unie. Tuto změnu zapříčinily především hodnoty Malty v rámci nové metodiky. V roce 2014 se Česká republika ocitla na čtvrtém místě za Lucemburskem, Maltou a Slovenskem s nejnižším podílem práce na nákladech v celé Evropské unii. Přechod na novou metodiku měl dále za následek rozprostření hodnot podílu práce na nákladech nových členských zemí¹⁰ mezi státy EU-15. Původní státy Evropské unie si ovšem zachovaly vyšší úroveň podílu práce na nákladech (v rozmezí 30-35 %). Výjimku tvoří pouze Irsko, které v metodice ESA 95 nemělo datovou základnu, a Lucembursko.

Ukazatel podílu práce na nákladech je v posledních letech zatížen neúplnou datovou základnou potřebnou pro jeho výpočet u některých z 28 států Evropské unie. První problém s daty je u Španělska, ve kterém od přechodu na metodiku ESA 2010 tamní národní statistický úřad nevykazuje ani jednu z proměnných nezbytných pro výpočet ukazatele. Dále existuje skupina zemí, v kterých národní statistické úřady po přechodu na metodiku ESA 2010 vykazují jednotlivé proměnné za poslední rok sledovaného intervalu v pozdějších termínech než v předchozích letech. Tato data dodávají v době po vydání bulletinu.

Z důvodu zachování jednotnosti metodiky výpočtu sledovaných ukazatelů jsou porovnávány hodnoty n (počátek sledovaného intervalu) a $n+5$ (konec sledovaného intervalu). Do grafu proto nejsou zařazeny státy, jejichž statistické úřady nedodaly data do databáze Eurostatu před vydáním bulletinu. Konkrétně se jedná o státy: Chorvatsko, Litva, Portugalsko, Rumunsko, Švédsko a Velká Británie. Lucembursko v grafu není uváděno, i přes kompletní časovou řadu, z důvodu specifičnosti ekonomiky a pracovního trhu, které vedou ke zkreslení celkových výsledků. Jedná se o extrémní hodnotu vzhledem k rozložení ostatních 28 zemí Evropské unie. Následující graf z těchto důvodů zahrnuje pouze 20 zemí z kompletní současné Evropské unie.

¹⁰ Jedná se o státy připojené k Evropské unii společně s Českou a Slovenskou republikou v roce 2004 a Bulharsko a Rumunsko.

Graf č. 3 **Vývoj PPN u vybraných zemí Evropské unie v národní cenové hladině v letech 2009-2014**

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*; dostupné na: <http://ec.europa.eu/eurostat/>; propočítáno Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí, v.v.i.

V loňském bulletinu bylo patrné zvýšení podílu práce na nákladech u šestnácti zemí v grafu. Ve sledovaném období tohoto bulletinu v grafu č. 3 je situace naprosto opačná. Pouze u tří zemí (Bulharsko, Irsko, Malta) došlo ke zvýšení podílu práce na nákladech. Pokles se naproti tomu pohybuje v intervalu od 0,03 p.b. u Německa až po 4,25 p.b. u Estonska. Z grafu je patrné, že tři nejvýznamnější poklesy byly zaznamenány u Estonska, Řecka a Lotyšska. Pokud by se však započítalo Lucembursko a země, jejichž národní statistické úřady neposkytují data v termínu, situace se značně zkomplikuje. Nejvyšší pokles podílu práce na nákladech byl u Rumunska, Lucemburska a Litvy. V případě Rumunska a Litvy jde však o sporný nejvyšší pokles. Rok 2014 představoval pro většinu zemí růst podílu práce na nákladech. Právě u těchto dvou zemí

tento jev není znám. Možná se na brzy zveřejněných datech ukáže, že v těchto zemích nárůst podílu práce na nákladech byl nejvyšší.

Zásah do zdanění práce má na české podniky minimální dopad. Dlouhodobě z dat vyplývá, že například při snížení zdanění práce o 1 % vyplacené mzdy se zvýší zisk o 0,2 %, z toho v průmyslu o 0,1 %, ve stavebnictví o 0,2 % a v komerčních službách o 0,4 %. Na druhé straně nižší zdanění práce zvýší deficit veřejných rozpočtů v řádech mld. Kč.

Výrazně nižší pracovní nákladová hladina vůči nejvyspělejším státům Evropské unie umožňuje českým exportérům využívat cenové konkurence nebo dosahovat vyšší míry zisku. Nízké pracovní náklady stále motivují příliv zahraničního kapitálu. Koncepce nízké ceny práce v České republice, tj. udržování nízkých nákladů práce při jejich minimálním podílu na nákladech, však nestimuluje substituci práce kapitálem a může vést k postupné dekvalifikaci pracovních sil a ztrátě konkurenceschopnosti v budoucnu. Tento jev ilustruje například ukazatel počtu robotů na 10 000 zaměstnanců, kterých je v České republice čtyřikrát méně než v Německu. Vedle toho se objevuje druhý fenomén na českém trhu práce, a to nedostatek technicky vzdělané pracovní síly.

Jednotkové náklady práce

Časová řada jednotkových nákladů práce byla také ovlivněna novou metodikou ESA 2010. České jednotkové náklady práce v národní cenové hladině po celé sledované období nepřekonal hranici 50 % a byly zhruba 8 p.b. pod průměrem Evropské unie. Od roku 2009 dochází k nárůstu českých jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině, a to až do roku 2012, kdy je patrný pokles odpovídající téměř návratu na hodnotu roku 2009.

České podniky mimo domácí trh zatím mají možnost využívat podhodnoceného měnového kurzu a nízké cenové hladiny v České republice. V zahraničí prodávají svoji produkci za zahraniční cenu, avšak při nákladech, včetně nákladů práce, v nižší tuzemské cenové hladině. Paritní české jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly se tak pohybují hluboce pod průměrem Evropské unie. Ve sledovaném období ani jednou nepřekročily hodnotu 35 %, ke které se blížily v roce 2011. V roce 2014 však dosáhly nového historického minima, a to 30 %. Rozdíl mezi českými jednotkovými náklady práce a průměrnými jednotkovými náklady EU-28 je více než 25 p.b.

Roky 2009, 2012, 2013 a 2014¹¹ jsou charakteristické propadem kurzu koruny vůči euru. V těchto letech jsou české jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly nejnižší. V ostatních letech kurz koruny vůči euru posiloval a tak docházelo k jejich růstu. Vzhledem k tomu, že inflace se ve sledovaném období pohybovala v nízkých hodnotách¹², hlavním faktorem udávajícím změny je pohyb kurzu.

Dlouhodobý trend před krizí v roce 2008 pro české jednotkové náklady práce v národní cenové hladině by se dal charakterizovat relativně rychlou konvergencí k úrovni EU-28. Tento proces by se dal v krizových letech označit jako stagnující, protože tu byl pouze nepatrný nárůst oproti předkrizovým rokům. Nárůst během 4 let po krizi byl téměř 2 p.b. V předkrizových letech takovéto hodnotě odpovídal pohyb v jednom jediném roce.

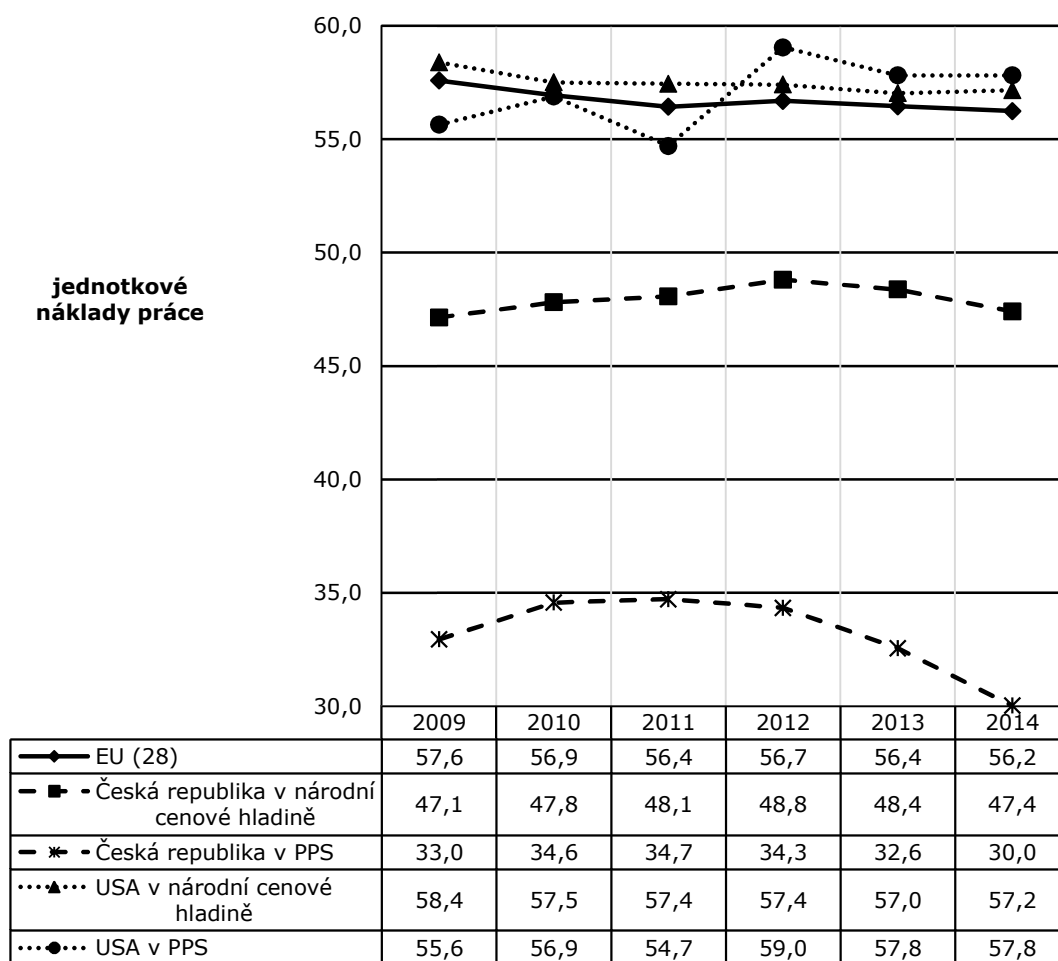
¹¹ V letech 2009 a 2012 se jedná o depreciaci způsobenou trhem. V letech 2013 a 2014 byla za propad kurzu české koruny vůči euru zodpovědná Česká národní banka, která si dala závazek držet kurz na úrovni 27 Kč za euro.

¹² V roce 2009 byla inflace na úrovni 1 % a v roce 2014 končila na úrovni 0,4 %. Nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 2012, a to 3,3 %. Jednalo se o jediný rok, protože ve zbytku sledovaného intervalu se pohybovala pod 2 %. Raketový nárůst inflace byl vystřídán podobně raketovým poklesem. Od té doby inflace v České republice klesá téměř k nulové hodnotě.

Maxima jednotkových nákladů práce bylo dosaženo v roce 2012. V roce 2014 se jejich hodnota přiblížila téměř hodnotě r. 2009.

Jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly měly více volatilní vývoj. Svého maxima dosáhly o rok dříve, a to v roce 2011. Od té doby poklesly skoro o 5 p.b. a tím dosáhly nového historického minima České republiky. V porovnání s průměrem Evropské unie nebo i Spojených států amerických se postupně blížíme poloviční hodnotě jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly. Jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly vyspělých států Evropské unie¹³ a Spojených států amerických by se daly charakterizovat velmi mírným poklesem přecházejícím ve stagnaci. Jedná se však o dlouhodobý trend, kdy jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly neklesají pod jistou úroveň. Zpravidla se po jejím dosažení zase odrazí výše.

Graf č. 3 **Vývoj jednotkových nákladů práce v národní a evropské cenové hladině v České republice, Evropské unii a USA v letech 2009-2014**

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: <http://ec.europa.eu/eurostat/>; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; propočít Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.

¹³ Nejedná se o všechny země původní EU-15. Nebyly zahrnuty země jihu a státy s podobnými ekonomickými problémy.

Lze předpokládat, že proto jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly nebudou nadále klesat ani v České republice. Kurz české koruny již nebude klesat. Je zde naopak potenciál růstu, jak naznačují informace z devizových trhů a nezbytně prováděné operace České národní banky pro udržení jejího závazku. Velkou roli na zmíněných operacích samozřejmě mají spekulace, které k trhu neodmyslitelně patří. Další vliv by měla stagnující inflace, u které se sice očekává, že bude růst, ale ne v blízkém časovém horizontu. Nezanedbatelný je také závazek v roce 2014, že minimální mzda se zvýší až do výše 40 % průměrné hrubé mzdy. Od růstu minimální mzdy se očekává, že vyvolá tlak na celý systém odměňování a dojde tak ke zvýšení čitatele výpočtu, který představuje nominální objem náhrad zaměstnanců. Tyto čtyři faktory by měly zabránit dalšímu poklesu jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly v České republice. O konvergenci s vyspělými státy však nelze uvažovat, pokud nenastanou nenadálé změny.

Ekonomickým předpokladem pro správné fungování trhu práce, potažmo tržní ekonomiky, je přibližování českých jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly k jejich úrovni v národní cenové hladině. Tyto veličiny se však od sebe od roku 2010 vzdalují. V následujících letech by mělo docházet k uzavírání těchto „nůžek“, a to spíše z důvodu zvyšování jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly než významného poklesu tohoto ukazatele v národní cenové hladině.

V rámci konvergenčního procesu dochází po roce 2011 v České republice k několika specifickým disparitám. V roce 2014 produktivita v národní cenové hladině rostla o 5,6 %, avšak produktivita ve standardu kupní síly (PPS) rostla o 16,5 %. V České republice cenová hladina vůči všem zemím Evropské unie dosahovala 63,4 %, produktivita ve standardu kupní síly 78,6 % a jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly 53,3 %. Nůžky se mezi těmito třemi veličinami od roku 2011 čím dál více otevírají.

Bez růstu počtu inovací v české ekonomice však produktivita práce neporooste. Pro českou ekonomiku inovace představují motor. Je jasné, že po době expanze přijde recese. Inovace a využití vědeckotechnického pokroku však mohou nejen příchod recese oddálit, ale i zmírnit její dopady. To obnáší specializaci na produkci sofistikovaného zboží a služeb, která je podmíněna využitím kvalifikované práce. V současné době však nabídka práce nedisponuje tak kvalifikovanými zaměstnanci, kteří by v budoucnu podněcovali nezbytné inovace. Podíl nezaměstnaných osob v České republice v roce 2014 klesal, ale je nutné si uvědomit, že nevyužitá část zásobníku pracovní síly neposkytuje kvalifikovanou pracovní sílu. Druhá možnost spočívá ve spoléhání se na kapitál. U této varianty však narážíme na pomalý růst zásoby kapitálu. Je nutné poznamenat, že v podmínkách České republiky je kapitál stále dražší než lidská práce.

A.

**Úplné náklady práce v České republice,
zdanění a veřejné rozpočty a náklady práce
v Evropské unii
2009-2014**

Metodické poznámky

Statistika práce běžně sleduje náklady práce za zaměstnance, popř. na odpracovanou hodinu. Zdrojem dat o výši a struktuře nákladů, které zaměstnavatel vynakládá na zaměstnance, jsou:

- úplné náklady práce šetřené Českým statistickým úřadem za Českou republiku,
- náklady práce (labour costs) sledované Eurostatem za země Evropské unie,
- náklady práce sledované OECD v rámci mezinárodní komparace zdanění práce za její členské země.

Definice úplných nákladů práce a jejich struktury tak, jak je sleduje Český statistický úřad, je odvozená od metodiky Eurostatu, zejména od nařízení Rady (ES) č. 530/1999 o strukturální statistice výdělků a nákladů práce, od nařízení Komise (ES) č. 1737/2005, kterým se mění nařízení Komise (ES) č. 1726/1999, pokud jde o definici a předávání informací o nákladech práce a od nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 295/2008 o strukturální statistice podniků.

Data zveřejňovaná Eurostatem jsou kolekcí šetření národních statistických služeb na bázi jednotné metodiky, což zajišťuje jejich mezinárodní srovnatelnost. Mimo jiné to znamená, že u všech lze předpokládat stejnou kvalitu z hlediska přesnosti odhadu. Dílčí rozdíly vyplývají z rozdílu pracovněprávní legislativy a z praxe národních statistických služeb. Všechny údaje za Českou republiku ve statistice práce Eurostatu pocházejí z jednoho jediného šetření - Úplné náklady práce Českého statistického úřadu.

Základní rozdíly ve výstupech šetření Českého statistického úřadu a Eurostatu:

- Český statistický úřad provádí šetření každý rok, Eurostat jednou za 4 roky; roční údaje uváděné Eurostatem jsou odhady (mimo Českou republiku),
- šetření Eurostatu sleduje náklady práce v odvětvích průmyslu a služeb; Český statistický úřad sleduje úplné náklady práce za všechna odvětví,
- české pracovní právo definuje mzdu jako odměnu za práci, z tohoto důvodu do mezd a platů (přímých nákladů práce) Český statistický úřad nezahrnuje sociální požitky, které jsou součástí sociálních nákladů a výdajů; Eurostat tato plnění uvádí ve mzdách a platech.

Rozdíly ve výkaznictví Českého statistického úřadu a Eurostatu ilustrují tabulky č. 4 a 5.

Pro vyšší srozumitelnost v přehledu za země Evropské unie Bulletin užívá českých termínů:

- přímé náklady práce - vyplacené mzdy a platy (ESA 2010),
- nepřímé náklady - sociální náklady a výdaje zaměstnavatele, personální náklady, daně a dotace (ESA 2010).

Publikace OECD (Taxing Wages) obsahují informace o výši a podílu zákonně stanovených odvodů zaměstnavatelů do sociálních fondů na nákladech práce a o míře a struktuře daňového zatížení mezd zaměstnanců. Statistika se omezuje na národní ekonomiku a strukturu domácností. Šetření se týká pouze členských států, tj. chybí země Evropské unie, které nejsou v OECD. Podrobné údaje o zdanění práce statistiky Eurostatu neobsahují.

1. Měsíční úplné náklady práce v České republice v Kč na osobu v Kč v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu

položka	úroveň v Kč						přírůstek v % 2014/2009	roční přírůstek v % 2014/2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Přímé náklady (mzdy a platy)	23 305	23 949	24 439	25 089	25 054	25 702	10,3	2,0
Nepřímé náklady celkem:	9 284	9 469	9 566	9 685	9 771	10 013	7,9	1,5
sociální požitky	413	534	430	424	428	404	-2,2	-0,4
sociální výdaje	8 568	8 667	8 865	9 003	9 089	9 352	9,2	1,8
personální náklady	371	647	330	317	312	340	-8,4	-1,7
daně a dotace	-68	-79	-59	-59	-59	-83	22,1	4,1
Úplné náklady práce celkem	32 589	33 418	34 005	34 774	34 825	35 715	9,6	1,8

Pramen: Český statistický úřad: Úplné náklady práce 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 a 2014, Kód: 110027-15; dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2014>, přístup červenec 2016, výpočty Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i.

Poznámka: od roku 2009 CZ-NACE A - S, **sociální požitky** - příspěvky na stravování a bydlení, příspěvky do sociálních fondů a odb. organizací, služební vozy sloužící také k soukromým účelům, výrobky firmy poskytované zaměstnancům se slevou ap.; **sociální výdaje** - ze zákona povinné pojistné na nemoc. a důchod. pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (nezahrnují se částky odečtené ze mzdy zaměstnanců); **personální náklady** - náklady na nábor zaměstnanců, na školení, pracovní oděv aj.; **daně a dotace** - dotace na pracovní sílu, daně související se zaměstnáváním lidí

2. Hodinové úplné náklady práce v České republice na osobu v Kč a placené hodiny za měsíc v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu

položka	úroveň v Kč						přírůstek v % 2014/2009	roční přírůstek v % 2014/2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Přímé náklady (mzdy a platy)	161,6	163,8	167,0	171,8	171,9	176,5	9,2	1,8
Nepřímé náklady celkem:	64,4	64,7	65,4	66,3	67,0	68,7	6,7	1,3
sociální požitky	2,9	3,7	2,9	2,9	2,9	2,8	-2,4	-0,5
sociální výdaje	59,4	59,3	60,6	61,7	62,8	64,2	8,1	1,6
personální náklady	2,6	2,4	2,3	2,1	2,1	2,3	-10,5	-2,2
daně a dotace	-0,5	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4	-0,6	27,7	5,0
Úplné náklady práce celkem	226,0	228,5	232,3	238,1	239,0	245,2	8,5	1,6
Odpracovaná doba v hod./měs.	144,2	146,2	146,3	145,9	145,7	145,6	1,0	0,2

Pramen: Český statistický úřad: Úplné náklady práce 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 a 2014, Kód: 110027-15; dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2014>, přístup červenec 2016, výpočty Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i.

Poznámka: od roku 2009 CZ-NACE A - S, **sociální požitky** - příspěvky na stravování a bydlení, příspěvky do sociálních fondů a odb. organizací, služební vozy sloužící také k soukromým účelům, výrobky firmy poskytované zaměstnancům se slevou ap.; **sociální výdaje** - ze zákona povinné pojistné na nemoc. a důchod. pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (nezahrnují se částky odečtené ze mzdy zaměstnanců); **personální náklady** - náklady na nábor zaměstnanců, na školení, pracovní oděv aj.; **daně a dotace** - dotace na pracovní sílu, daně související se zaměstnáváním lidí

3. Struktura úplných nákladů práce v České republice v % v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu

položka	%						přírůstek v p.b. 2014-2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Přímé náklady (mzdy a platy)	71,50	71,67	71,87	72,15	71,95	71,96	0,46
Nepřímé náklady celkem:	28,50	28,33	28,13	27,85	28,05	28,04	-0,46
sociální požitky	1,27	1,60	1,26	1,22	1,23	1,13	-0,14
sociální výdaje	26,30	25,94	26,07	25,89	26,10	26,18	-0,12
personální náklady	1,14	1,04	0,97	0,91	0,90	0,95	-0,19
daně a dotace	-0,21	-0,24	-0,17	-0,17	-0,17	-0,23	-0,02
Úplné náklady práce celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Pramen: Český statistický úřad: Úplné náklady práce 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 a 2014, Kód: 110027-15; dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2014>, přístup červenec 2016, výpočty Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i.

Poznámka: CZ-NACE

4. Struktura úplných nákladů práce v České republice bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu

položka	%						přírůstek v p.b. 2014-2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Přímé náklady (mzdy a platy)	71,48	71,66	71,86	72,16	71,95	71,97	0,49
Nepřímé náklady celkem:	28,52	28,34	28,14	27,84	28,05	28,03	-0,49
sociální výdaje a náklady	27,56	27,53	27,32	27,10	27,33	27,31	-0,25
ostatní náklady	0,95	0,81	0,82	0,74	0,72	0,72	-0,23
Úplné náklady práce celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Pramen: Český statistický úřad: Úplné náklady práce 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 a 2014, Kód: 110027-15; dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2014>, přístup červenec 2016; Zaměstnanci 2014: <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vspst-ctvrtletni-udaje-4-ctvrtleti-2014-qtwqsbs3uw>; výpočty Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i.

Poznámky: CZ-NACE (bez zemědělství a rybolovu)

5. Struktura úplných nákladů práce v České republice bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření Eurostatu

položka	%						přírůstek v p.b. 2014-2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Přímé náklady (mzdy a platy)	73,0	73,1	73,0	73,4	73,2	73,1	0,1
Nepřímé náklady celkem	27,0	26,9	27,0	26,6	26,8	26,9	-0,1
Úplné náklady práce celkem	100	100	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0

Pramen: Český statistický úřad: Úplné náklady práce 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 a 2014, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2014>, přístup červenec 2016; výpočty Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i.

Náklady práce v Evropské unii

1. Měsíční náklady práce v Evropské unii v EUR

	úroveň v eurech						přírůstek v % 2014/2009	roční přírůstek v % 2014/2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Belgie	4 411,80	4 547,82	4 719,00	4 940,00	5 037,53	5 070,00	14,9	2,8
Česká republika	1 349,08	1 470,00	1 580,25	1 480,00	1 439,78	1 387,28	2,8	0,6
Dánsko	4 289,80	4 391,77	4 522,63	4 718,15	4 844,53	4 932,90	15,0	2,8
Německo	3 271,60	3 335,76	3 435,57	3 495,55	3 517,73	3 575,41	9,3	1,8
Estonsko	1 174,89	1 187,50	1 263,34	1 351,63	1 430,60	1 518,18	29,2	5,3
Irsko	4 454,50	4 337,41	4 307,39	4 484,90	4 507,25	4 522,80	1,5	0,3
Řecko	2 965,43	2 861,67	2 751,30	2 688,63	2 492,79	2 448,08	-17,4	-3,8
Španělsko	2 937,82	2 950,44	3 030,72	2 988,99	2 995,56	2 985,65	1,6	0,3
Francie	3 921,22	4 058,59	4 189,72	4 259,57	4 226,33	4 260,73	8,7	1,7
Itálie	3 862,15	3 969,30	4 019,48	4 003,11	4 026,52	4 039,18	4,6	0,9
Lotyšsko	943,47	886,88	927,20	950,88	996,13	1 065,90	13,0	2,5
Litva	869,40	847,80	852,04	913,03	951,18	993,42	14,3	2,7
Lucembursko	4 075,98	4 170,08	4 291,18	4 274,23	4 396,28	4 552,15	11,7	2,2
Maďarsko	1 161,50	1 142,40	1 201,88	1 165,01	1 159,21	1 130,22	-2,7	-0,5
Nizozemsko	3 602,40	3 682,76	3 744,60	3 826,88	3 903,04	4 011,50	11,4	2,2
Rakousko	3 847,90	3 893,40	4 050,09	4 090,93	4 173,59	4 263,60	10,8	2,1
Polsko	1 071,40	1 164,00	1 178,95	1 269,93	1 294,65	1 330,08	24,1	4,4
Portugalsko	1 981,35	1 984,50	1 960,35	2 049,31	2 060,39	2 020,42	2,0	0,4
Slovinsko	2 014,80	2 044,00	2 064,89	2 126,80	2 110,13	2 178,80	8,1	1,6
Slovensko	1 127,33	1 158,21	1 195,33	1 326,84	1 358,53	1 422,67	26,2	4,8
Finsko	3 903,35	4 003,20	4 085,75	4 303,75	4 373,33	4 449,79	14,0	2,7
Švédsko	3 955,46	4 578,00	4 950,40	5 029,28	5 121,98	5 007,53	26,6	4,8
Spojené království	2 586,57	2 750,00	2 736,95	2 990,98	2 901,62	3 116,43	20,5	3,8

Pramen: Eurostat: *Population and social conditions - Labour market - Labour costs*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database; OECD: *Stat Extracts - Labour - Labour Force Statistics - Hours worked*, dostupné na: <http://stats.oecd.org>, červenec 2016, výpočty Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i

Poznámka: roky 2009-2014 Nace Rev. 2 B-S; data za Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Maltu a Rumunsko nejsou k dispozici

2. Hodinové náklady práce v Evropské unii v EUR

	úroveň v eurech						přírůstek v % 2014/2009	roční přírůstek v % 2014/2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Belgie	34,2	35,3	36,3	38,0	38,8	39,0	14,0	2,7
Bulharsko	2,9	3,1	3,3	3,4	3,6	3,8	31,0	5,6
Česká republika	9,1	9,8	10,5	10,0	9,8	9,4	3,3	0,7
Dánsko	35,6	36,7	37,3	39,4	39,9	40,6	14,0	2,7
Německo	28,6	28,8	29,6	30,5	31,0	31,4	9,8	1,9
Estonsko	7,7	7,6	7,9	8,6	9,2	9,8	27,3	4,9
Irsko	29,5	28,9	28,7	29,8	29,8	29,8	1,0	0,2
Řecko	17,1	17,0	16,2	15,7	14,5	14,5	-15,2	-3,2
Španělsko	20,5	20,7	21,2	21,1	21,2	21,1	2,9	0,6
Francie	31,6	32,6	33,6	34,3	34,4	34,7	9,8	1,9
Chorvatsko	-	-	-	9,5	9,5	9,4	-	-
Itálie	26,1	26,8	27,2	27,7	28,1	28,2	8,0	1,6
Kypr	17,4	17,7	18,0	16,8	16,3	15,8	-9,2	-1,9
Lotyšsko	5,8	5,5	5,7	5,9	6,2	6,6	13,8	2,6
Litva	5,6	5,4	5,5	5,9	6,2	6,5	16,1	3,0
Lucembursko	32,2	32,9	33,9	33,9	35,1	36,2	12,4	2,4
Maďarsko	7,1	7,0	7,3	7,4	7,4	7,3	2,8	0,6
Malta	11,5	11,9	12,2	11,8	12,2	12,6	9,6	1,8
Nizozemsko	30,4	31,1	31,6	32,5	33,1	33,9	11,5	2,2
Rakousko	27,6	28,0	29,0	29,7	30,6	31,4	13,8	2,6
Polsko	6,6	7,2	7,3	7,9	8,1	8,3	25,8	4,7
Portugalsko	12,6	12,6	12,6	13,3	13,3	13,0	3,2	0,6
Rumunsko	4,0	4,1	4,2	4,1	4,4	4,6	15,0	2,8
Slovinsko	14,4	14,6	14,9	15,6	15,3	15,6	8,3	1,6
Slovensko	7,6	7,7	8,0	8,9	9,2	9,7	27,6	5,0
Finsko	28,2	28,8	29,5	31,3	32,0	32,5	15,2	2,9
Švédsko	29,5	33,6	36,4	37,3	38,2	37,3	26,4	4,8
Spojené království	18,8	20,0	20,1	21,7	20,9	22,3	18,6	3,5

Pramen: Eurostat: *Population and social conditions - Labour market - Labour costs*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database; červenec 2016, výpočty Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i

Poznámka: roky 2009-2014 Nace Rev. 2 B-S

3. Odpracované hodiny za měsíc v Evropské unii

	měsíc/hodiny						přírůstek v % 2014/2009	roční přírůstek v % 2014/2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Belgie	129,0	128,8	130,0	130,0	129,8	130,0	0,8	0,2
Česká republika	148,3	150,0	150,5	148,0	146,9	147,6	-0,4	-0,1
Dánsko	120,5	119,7	121,3	119,8	121,4	121,5	0,8	0,2
Německo	114,4	115,8	116,1	114,6	113,5	113,9	-0,5	-0,1
Estonsko	152,6	156,3	159,9	157,2	155,5	154,9	1,5	0,3
Irsko	151,0	150,1	150,1	150,5	151,3	151,8	0,5	0,1
Řecko	173,4	168,3	169,8	171,3	171,9	168,8	-2,6	-0,5
Španělsko	143,3	142,5	143,0	141,7	141,3	141,5	-1,3	-0,3
Francie	124,1	124,5	124,7	124,2	122,9	122,8	-1,0	-0,2
Itálie	148,0	148,1	147,8	144,5	143,3	143,2	-3,2	-0,6
Lotyšsko	162,7	161,3	162,7	161,2	160,7	161,5	-0,7	-0,1
Litva	155,3	157,0	154,9	154,8	153,4	152,8	-1,6	-0,3
Lucembursko	126,6	126,8	126,6	126,1	125,3	125,8	-0,7	-0,1
Maďarsko	163,6	163,2	164,6	157,4	156,7	154,8	-5,4	-1,1
Nizozemsko	118,5	118,4	118,5	117,8	117,9	118,3	-0,1	0,0
Rakousko	139,4	139,1	139,7	137,7	136,4	135,8	-2,6	-0,5
Polsko	162,3	161,7	161,5	160,8	159,8	160,3	-1,3	-0,3
Portugalsko	157,3	157,5	155,6	154,1	154,9	155,4	-1,2	-0,2
Slovinsko	139,9	140,0	138,6	136,3	137,9	139,7	-0,2	0,0
Slovensko	148,3	150,4	149,4	149,1	147,7	146,7	-1,1	-0,2
Finsko	138,4	139,0	138,5	137,5	136,7	136,9	-1,1	-0,2
Švédsko	134,1	136,3	136,0	134,8	134,1	134,3	0,1	0,0
Spojené království	137,6	137,5	136,2	137,8	138,8	139,8	1,6	0,3

Pramen: Eurostat: *Population and social conditions - Labour market - Labour costs*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database; OECD.Stat Extracts - *Labour - Labour Force Statistics - Hours worked*, dostupné na: <http://stats.oecd.org>, červenec 2016, výpočty Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i

Poznámka: roky 2009-2014 Nace Rev. 2 B-S; data za Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Maltu a Rumunsko nejsou k dispozici

4. Struktura nákladů práce států Evropské unie v %

	položka	podíl v %							přírůstek v p.b. 2014-2009
		2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Belgie	přímé náklady (mzdy a náhrady)	72,5	72,5	72,7	72,1	72,2	72,3	-0,2	
	nepřímé náklady celkem	27,5	27,5	27,3	27,9	27,8	27,9	0,4	
Bulharsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	80,8	83,9	84,8	85,3	83,8	84,2	3,4	
	nepřímé náklady celkem	17,2	16,1	15,2	14,7	16,2	15,8	-1,4	
Česká republika	přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,6	73,2	73,1	73,0	73,2	72,3	-1,3	
	nepřímé náklady celkem	26,4	26,8	26,9	27,0	26,8	26,6	0,2	
Dánsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	87,1	87,5	87,7	87,0	86,7	86,2	-0,9	
	nepřímé náklady celkem	12,9	12,5	12,3	13,0	13,3	13,8	0,9	
Německo	přímé náklady (mzdy a náhrady)	78,0	77,8	77,7	77,7	77,7	77,7	-0,3	
	nepřímé náklady celkem	22,0	22,2	22,3	22,3	22,3	22,3	0,3	
Estonsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	72,7	73,3	73,4	73,3	73,9	73,5	0,8	
	nepřímé náklady celkem	27,3	26,7	26,6	26,7	26,1	26,5	-0,8	
Irsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	85,4	86,5	87,1	86,3	86,2	86,2	0,8	
	nepřímé náklady celkem	14,6	13,5	12,9	13,7	13,8	13,8	-0,8	
Řecko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	80,6	80,6	80,9	77,7	78,1	74,5	-6,1	
	nepřímé náklady celkem	19,4	19,4	19,1	22,3	21,9	24,8	5,4	
Španělsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,3	73,6	73,6	74,1	73,9	74,4	1,1	
	nepřímé náklady celkem	26,7	26,4	26,4	25,9	26,1	26,1	-0,6	
Francie	přímé náklady (mzdy a náhrady)	66,8	66,8	66,4	65,3	66,5	66,6	-0,2	
	nepřímé náklady celkem	33,2	33,2	33,6	34,7	33,5	33,4	0,2	
Chorvatsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	-	-	-	85,3	85,3	85,1	-	
	nepřímé náklady celkem	-	-	-	14,7	14,7	14,9	-	
Itálie	přímé náklady (mzdy a náhrady)	72,0	72,1	72,1	72,1	71,9	72,0	0,0	
	nepřímé náklady celkem	28,0	27,9	27,9	27,9	28,1	28,4	0,4	
Kypr	přímé náklady (mzdy a náhrady)	83,9	83,6	83,9	83,3	83,4	82,9	-1,0	
	nepřímé náklady celkem	16,1	16,4	16,1	16,7	16,6	17,1	1,0	
Lotyšsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	78,9	79,6	78,9	79,7	79,0	78,8	-0,1	
	nepřímé náklady celkem	21,1	20,4	21,1	20,3	21,0	19,7	-1,4	
Litva	přímé náklady (mzdy a náhrady)	71,4	72,2	72,7	72,4	71,4	72,3	0,9	
	nepřímé náklady celkem	28,6	27,8	27,3	27,6	28,6	27,7	-0,9	

pokračování tabulky

	položka	podíl v %							2014	přírůstek v p.b. 2014-2009
		2009	2010	2011	2012	2013	2014			
Lucembursko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	86,6	86,6	86,7	86,2	86,3	86,2	86,2	-0,4	
	neprímé náklady celkem	13,4	13,4	13,3	13,8	13,7	13,5	13,5	0,1	
Maďarsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	71,8	74,3	74,0	75,7	76,7	76,7	76,7	4,9	
	neprímé náklady celkem	28,2	25,7	26,0	24,3	23,3	23,3	23,3	-4,9	
Malta	přímé náklady (mzdy a náhrady)	92,2	91,6	91,8	93,2	93,4	92,9	92,9	0,7	
	neprímé náklady celkem	7,8	8,4	8,2	6,8	6,6	7,1	7,1	-0,7	
Nizozemsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	77,3	76,8	76,6	76,2	75,5	74,3	74,3	-3,0	
	neprímé náklady celkem	22,7	23,2	23,4	23,8	24,5	25,7	25,7	3,0	
Rakousko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,6	73,6	73,4	73,7	73,8	73,6	73,6	0,0	
	neprímé náklady celkem	26,4	26,4	26,6	26,3	26,2	26,4	26,4	0,0	
Polsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	81,8	83,3	83,6	82,1	81,5	81,9	81,9	0,1	
	neprímé náklady celkem	18,2	16,7	16,4	17,9	18,5	18,1	18,1	-0,1	
Portugalsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	81,0	81,0	80,2	80,5	79,5	80,0	80,0	-1,0	
	neprímé náklady celkem	19,0	19,0	19,8	19,5	20,5	20,0	20,0	1,0	
Rumunsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	75,6	76,2	76,2	78,0	77,3	78,3	78,3	2,7	
	neprímé náklady celkem	24,4	23,8	23,8	22,0	22,7	21,7	21,7	-2,7	
Slovinsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	84,7	84,4	84,6	84,0	84,3	84,0	84,0	-0,7	
	neprímé náklady celkem	15,3	15,6	15,4	16,0	15,7	15,4	15,4	0,1	
Slovensko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,7	74,0	73,8	74,2	73,1	73,2	73,2	-0,5	
	neprímé náklady celkem	26,3	26,0	26,3	25,8	26,9	26,8	26,8	0,5	
Finsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	77,7	77,8	77,7	78,0	78,1	77,8	77,8	0,1	
	neprímé náklady celkem	22,3	22,2	22,3	22,0	21,9	22,2	22,2	-0,1	
Švédsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	66,8	67,0	66,8	68,3	68,4	68,4	68,4	1,6	
	neprímé náklady celkem	33,2	33,0	33,2	31,7	31,6	31,6	31,6	-1,6	
Spojené království	přímé náklady (mzdy a náhrady)	85,1	85,4	85,1	83,8	83,7	83,4	83,4	-1,7	
	neprímé náklady celkem	14,9	14,6	14,9	16,2	16,3	16,6	16,6	1,7	

Pramen: Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs, dostupné na: http://ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database, červenec 2016, výpočty VUPSV, v. v. i.

Poznámka: roky 2008-2012 Nace Rev. 2 B-S pouze v členění přímé a nepřímé náklady

Přímé náklady: mzdy a platy + sociální požitky; **neprímé náklady:** zákonné + ostatní, tj. ostatní sociální výdaje a náklady, personální náklady, daně a dotace

Příjmy a výdaje sociálního a zdravotního zabezpečení

1. Sazby pojistného v České republice

ukazatel	měrná jednotka	rok	nemocenské pojistění	důchodové pojistění	důchodové spoření (druhý pilíř)*	příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	zdravotní pojistění	celkem
pojistné zaměstnanců placené:	zaměstnancem	2005-2008	1,1	6,5		0,4	4,5	12,5
	zaměstnavatelem		3,3	21,5		1,2	9,0	35,0
	celkem		4,4	28,0		1,6	13,5	47,5
	zaměstnancem	2009-2014	0,0	6,5		0,0	4,5	11,0
	zaměstnavatelem		2,3	21,5		1,2	9,0	34,0
	celkem		2,3	28,0		1,2	13,5	45,0
druhý pilíř	zaměstnancem	2013-2014	0,0	3,5	5,0	0,0	4,5	13,0
	zaměstnavatelem		2,3	21,5		1,2	9,0	34,0
	celkem		2,3	25,0	5,0	1,2	13,5	47,0

* 3,5% na důchodové pojistění + 5 % pojistného převedeno na důchodové spoření sjednané u penzijní společnosti

Pramen: Hóhne S. a kol.: *Bulletin No 30. Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů ČR 1990-2014*, VÚPSV, v. v. i. Praha 2015, dostupné na: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/bullNo30.pdf>; zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojistění a doplnění některých souvisejících zákonů; zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojistění, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

2. Struktura zdanění mezd v %

země	položka		podíl z nákladů práce v %							přírůstek v p. b. 2014-2009
			2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Belgie	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	10,7	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	0,1
		zaměstnavatel	23,3	23,0	23,1	23,2	23,0	23,0	23,0	-0,3
	daň z příjmu		21,1	21,6	21,7	22,1	22,0	21,8	21,8	0,7
	celkem	55,2	55,4	55,5	56,0	55,8	55,6	55,6	55,6	0,4
Česká republika	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	0,0
		zaměstnavatel	25,4	25,4	25,4	25,4	25,4	25,4	25,4	0,0
	daň z příjmu		8,3	8,6	8,9	8,8	8,8	9,1	9,1	0,8
	celkem	41,9	42,2	42,5	42,4	42,4	42,6	42,6	42,6	0,7
Dánsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	10,3	10,7	10,7	2,7	2,7	2,8	2,8	-7,5
		zaměstnavatel	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	daň z příjmu		29,1	27,9	27,9	36,2	35,8	35,6	35,6	6,5
	celkem	39,4	38,6	38,5	38,6	38,2	38,1	38,1	38,1	-1,3
Finsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	5,1	5,8	5,8	6,2	6,2	6,5	6,5	1,4
		zaměstnavatel	18,7	18,2	18,4	18,6	18,6	19,1	19,1	0,4
	daň z příjmu		18,6	18,0	18,5	17,7	18,4	18,3	18,3	-0,3
	celkem	42,4	42,0	42,7	42,5	43,1	43,9	43,9	43,9	1,5
Francie	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	9,6	9,6	9,6	9,5	9,8	10,2	10,2	0,6
		zaměstnavatel	29,7	29,7	29,7	30,6	28,7	27,7	27,7	-2,0
	daň z příjmu		9,9	9,9	10,0	10,2	10,4	10,6	10,6	0,7
	celkem	49,2	49,3	49,4	50,2	48,9	48,4	48,4	48,4	-0,8
Irsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	6,0	6,6	3,6	2,9	3,6	3,6	3,6	-2,4
		zaměstnavatel	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	0,0
	daň z příjmu		12,9	13,0	13,5	13,4	13,3	14,9	14,9	2,0
	celkem	28,6	29,3	26,8	25,9	26,6	28,2	28,2	28,2	-0,4
Itálie	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	0,0
		zaměstnavatel	24,3	24,3	24,3	24,3	24,3	24,3	24,3	0,0
	daň z příjmu		15,0	15,4	16,1	16,1	16,3	16,7	16,7	1,7
	celkem	46,5	46,9	47,6	47,6	47,8	48,2	48,2	48,2	1,7

pokračování tabulky

země	položka		podíl z nákladů práce v %							přírůstek v p.b. 2014-2009
			2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Lucembursko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	10,9	10,9	11,7	11,0	11,0	11,0	11,0	0,1
		zaměstnavatel	10,3	10,3	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	0,7
	daň z příjmu		12,7	12,7	13,3	13,8	15,1	15,7	15,7	3,0
		celkem	34,0	34,0	36,0	35,8	37,0	37,6	37,6	3,6
Maďarsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	12,8	13,2	13,6	14,4	14,4	14,4	14,4	1,6
		zaměstnavatel	24,6	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2	-2,4
	daň z příjmu		15,9	11,0	13,6	12,8	12,5	12,5	12,5	-3,4
		celkem	53,4	46,4	49,4	49,4	49,0	49,0	49,0	-4,4
Německo	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	17,3	17,2	17,4	16,4	17,1	17,1	17,1	-0,2
		zaměstnavatel	16,3	16,2	16,5	17,3	16,2	16,2	16,2	-0,1
	daň z příjmu		17,3	15,7	15,9	16,0	16,0	16,0	16,0	-1,3
		celkem	50,9	49,1	49,8	49,7	49,3	49,3	49,3	-1,6
Nizozemsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	13,8	14,1	14,0	13,9	14,2	14,2	13,9	0,1
		zaměstnavatel	9,1	9,5	9,2	9,7	8,4	9,2	9,2	0,1
	daň z příjmu		15,1	14,8	14,5	14,9	14,3	14,3	14,6	-0,5
		celkem	38,0	38,4	37,8	38,6	36,9	37,7	37,7	-0,3
Polsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	15,5	15,5	15,5	15,3	15,3	15,3	15,3	-0,2
		zaměstnavatel	12,9	12,9	12,9	14,4	14,4	14,4	14,4	1,5
	daň z příjmu		5,6	5,9	5,9	5,8	5,9	5,9	6,0	0,4
		celkem	34,0	34,3	34,3	35,5	35,6	35,6	35,6	1,6
Portugalsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	0,0
		zaměstnavatel	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	0,0
	daň z příjmu		9,1	9,7	10,9	8,7	13,1	13,1	13,1	4,0
		celkem	37,2	37,7	39,0	36,7	41,1	41,2	41,2	4,0
Rakousko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	14,8	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	-0,8
		zaměstnavatel	17,8	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	4,8
	daň z příjmu		12,1	11,4	11,9	12,3	12,6	12,6	12,8	0,7
		celkem	44,7	47,9	48,4	48,9	49,1	49,4	49,4	4,7

pokračování tabulky

země	položka		podíl z nákladů práce v %							přírůstek v p.b. 2014-2009
			2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Řecko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	12,5	12,5	12,8	12,8	12,9	12,7	0,2	
		zaměstnavatel	21,9	21,9	22,2	22,2	21,5	20,6	-1,3	
	daň z příjmu		7,1	2,2	3,0	6,9	7,1	7,1	0,0	
		celkem	41,5	36,6	38,0	41,9	41,6	40,4	-1,1	
Slovensko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	10,6	10,6	10,6	10,5	10,2	10,2	-0,4	
		zaměstnavatel	20,8	20,8	20,8	21,8	23,8	23,8	3,0	
	daň z příjmu		6,3	6,4	7,5	7,4	7,1	7,2	0,9	
		celkem	37,6	37,8	38,9	39,6	41,1	41,2	3,6	
Španělsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	0,0	
		zaměstnavatel	23,0	23,0	23,0	23,0	23,0	23,0	0,0	
	daň z příjmu		10,3	11,7	12,0	13,5	12,8	12,8	2,5	
		celkem	38,2	39,6	39,9	41,4	40,7	40,7	2,5	
Švédsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	0,0	
		zaměstnavatel	23,9	23,9	23,9	23,9	23,9	23,9	0,0	
	daň z příjmu		13,9	13,5	13,6	13,6	13,7	13,2	-0,7	
		celkem	43,2	42,7	42,8	42,8	42,9	42,5	-0,7	
Spojené království	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	8,3	8,3	8,5	8,5	8,5	8,4	0,1	
		zaměstnavatel	9,6	9,7	9,9	9,8	9,8	9,7	0,1	
	daň z příjmu		14,6	14,7	14,1	14,0	13,3	13,0	-1,6	
		celkem	32,5	32,7	32,5	32,3	31,5	31,1	-1,4	
Estonsko*	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	-	2,1	2,1	2,1	1,5	1,5	2,1	
		zaměstnavatel	-	25,6	25,6	25,6	25,4	25,4	25,6	
	daň z příjmu		-	12,3	12,5	12,7	13,0	13,2	12,3	
		celkem	-	40,0	40,1	40,4	39,9	40,0	40,0	
Slovensko*	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	-	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	
		zaměstnavatel	-	13,9	13,9	13,9	13,9	13,9	13,9	
	daň z příjmu		-	9,5	9,7	9,4	9,4	9,6	9,5	
		celkem	-	42,4	42,6	42,3	42,3	42,5	42,4	

Zdroj: OECD: Taxing Wages 2008-2009, 2009-2010, 2011, 2013, 2014, 2015; za 2014: Taxing wages 2015, strana 19, tabulka 1.2., ISBN 978-92-64-23052-1 (PDF); 978-92-64-23052-7 (print)

Poznámka: * Estonsko a Slovensko od roku 2010

3. Sociální zabezpečení a státní politika zaměstnanosti

položka		mld. Kč						přírůstek v % 2014/2009
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti		347,8	355,8	366,8	371,5	372,2	382,9	10,1
Sociální dávky		429,3	430,9	444,1	481,1	489,7	496,0	15,5
Saldo pojistného SZ a výdajů na sociální dávky		-81,5	-75,1	-77,3	-109,6	-117,5	-113,1	
z toho důchody:	pojistné na důchodové pojištění	310,3	317,9	328,0	332,1	332,6	342,1	10,2
	výdaje na důchody a správu	347,1	353,5	373,4	387,1	387,7	390,9	12,6
	saldo důchodů	-36,8	-35,6	-45,4	-55,0	-55,1	-48,8	

Pramen: Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2009-2014; Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2014; C - zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu; část 3: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu v roce 2014; tab. 2 a tab. 69

4. Systém veřejného zdravotního pojištění

položka		mld. Kč						přírůstek v % 2014/2009
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	
příjmy systému zdravotního pojištění		212,2	215,6	220,4	229,7	228,6	241,3	13,7
výdaje v systému zdravotního pojištění		218,6	222,5	225,5	231,3	230,0	239,0	9,3
saldo příjmů a výdajů		-6,5	-6,9	-5,2	-1,5	-1,4	2,3	

Pramen: Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2009-2014; Ministerstvo financí České republiky 2014: Státní závěrečný účet 2014 F Zpráva o hospodaření dalších složek veřejných rozpočtů a o fondech organ. složek státu; Tab. 25 Výsledky hospodaření systému v.z.p. v roce 2014

B.

**Podíl práce na nákladech v Evropské unii
2009-2014**

Metodické poznámky

Algoritmus výpočtů podílu práce na nákladech (PPN) v běžném roce:

$$PPN = \frac{\frac{NZ}{zam}}{\frac{N}{prac}} * 100 = \frac{\frac{NZ}{zam}}{\frac{MS}{prac} + \frac{NZ}{zam} + \frac{O}{prac}} * 100 = \frac{\frac{NZ}{zam}}{\frac{MS}{prac} + \frac{NZ}{zam} + \frac{HPP - \check{C}PP}{prac}} * 100 ,$$

kde:

PPN podíl práce na nákladech v daném období,

NZ nominální náhrady zaměstnancům z národního účetnictví v daném období,

zam počet zaměstnanců z národních účtů v národním konceptu v daném období,

N náklady v běžných cenách v daném období,

MS mezipotřeba v běžných cenách z národních účtů v daném období,

prac celková zaměstnanost, počet pracovníků v národním konceptu z národních účtů v daném období,

O odpisy v běžných cenách, resp. spotřeba fixního kapitálu z národních účtů v daném období,

HPP hrubý provozní přebytek v běžných cenách z národních účtů v daném období,

ČPP čistý provozní přebytek v běžných cenách z národních účtů v daném období.

Vzhledem k časté nedostupnosti dat ohledně spotřeby fixního kapitálu je náhradním řešením rozdíl mezi hrubým a čistým provozním přebytkem.

Za zjednodušujícího předpokladu stejného ocenění práce zaměstnanců a sebezaměstnaných lze propočtení podílu nákladů práce na nákladech vyjádřit jako náklad na jednotku v přepočtu na pracovníka.

Výstupem navrženého algoritmu je úroňový indikátor. Další rozvinutí uvedeného postupu otvírá prostor pro využití v oblasti usměrňování ceny práce, resp. pro vyhodnocení dopadů zdanění práce na náklady, popř. na zisk.

1. Podíl práce na nákladech v Evropské unii v národní cenové hladině

	v %						přírůstek 2014-2009 v p.b.
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Belgie	32,1	30,5	29,5	29,9	30,6	30,5	-1,6
Bulharsko	26,0	27,2	25,9	26,4	28,6	28,1	2,0
Česká republika	23,2	22,5	21,9	22,5	22,4	22,1	-1,1
Dánsko	35,8	35,4	34,3	33,7	34,0	34,3	-1,5
Německo	34,0	33,1	32,2	33,0	33,5	34,0	0,0
Estonsko	31,9	28,7	26,9	27,0	27,1	27,7	-4,3
Irsko	26,5	27,0	28,3	27,6	27,6	27,0	0,5
Řecko	39,0	38,9	38,1	36,3	35,4	35,7	-3,3
Francie	36,0	35,3	34,9	35,0	35,5	35,8	-0,2
Chorvatsko	37,6	38,3	37,4	36,6	36,4	-	-
Itálie	31,9	30,8	30,3	30,5	30,8	31,1	-0,8
Kypr	37,2	37,7	37,5	36,8	35,2	35,5	-1,8
Lotyšsko	28,1	24,8	23,6	23,4	24,2	25,2	-2,9
Litva	34,8	31,2	29,9	30,2	30,6	-	-
Lucembursko	22,6	20,4	20,0	19,5	18,9	18,0	-4,6
Maďarsko	26,8	25,5	24,8	25,2	25,2	24,5	-2,4
Malta	20,9	20,4	20,0	19,9	20,3	21,1	0,2
Nizozemsko	34,8	34,0	33,1	33,1	33,6	33,9	-0,9
Rakousko	33,4	32,7	32,0	32,0	32,2	32,7	-0,8
Polsko	28,6	28,4	27,4	27,6	27,7	28,0	-0,5
Portugalsko	34,3	33,6	32,4	32,0	32,7	-	-
Rumunsko	32,1	30,4	26,9	26,1	25,9	-	-
Slovinsko	34,2	33,5	33,0	33,1	33,2	33,1	-1,2
Slovensko	23,3	22,4	21,3	21,2	21,5	22,0	-1,3
Finsko	32,4	31,6	30,9	31,2	31,5	31,6	-0,8
Švédsko	31,3	30,7	30,7	31,4	32,3	-	-
Spojené království	37,6	37,8	37,2	37,4	37,1	-	-

Poznámka: data za Španělsko nejsou k dispozici

Zdroj: Eurostat: Economy and finance - National accounts, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction, červenec 2016, propočet VÚPSV, v. v. i.

C.

**Jednotkové náklady práce
v EU a v USA
2009-2014**

Metodické poznámky

Pohyb jednotkových nákladů práce je odrazem vývoje ceny práce a produktivity. V mezinárodních srovnáních však zřetelně vystupují specifika národních ekonomik, hospodářských a sociálních politik. Zvolenému sociálnímu modelu odpovídá i zdanění práce, tj. výše náhrad zaměstnancům. Cena práce zaměstnance koresponduje nejen s proporcemi na trhu práce a s národní produktivitou, ale i s národní cenovou hladinou. Za těchto podmínek nemají národní měny a náhrady zaměstnancům stejnou kupní sílu. Jednotkové náklady práce v národní cenové hladině a v cenové hladině referenčního státu, resp. v Evropské unii, se liší. Z tohoto pohledu je třeba sledovat úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině a v standardu kupní síly.

Zdrojem dat pro výpočet jednotkových nákladů práce jsou výstupy národních účtů publikované Eurostatem. Algoritmus propočtu úrovnového indikátoru reálných jednotkových nákladů práce, které jsou definovány jako podíl průměrné ceny práce vyjádřené náhradami zaměstnancům na zaměstnance a hrubý domácí produkt na jednoho pracovníka v běžných cenách v národní a evropské cenové hladině:

Jednotkové náklady práce v národní cenové hladině:

$$JNP_{nc} = \frac{\frac{NZ_Y}{zam}}{\frac{HDP_{Ync}}{prac}} * 100 ,$$

kde:

JNP_{nc} jednotkové náklady práce v národní cenové hladině,

NZ_Y nominální objem náhrad zaměstnancům v daném období v měně Y z národních účtů,

zam průměrný počet zaměstnanců v daném období z národních účtů v národním konceptu,

HDP_{Ync} hrubý domácí produkt, resp. hrubá přidaná hodnota v měně Y v národní cenové hladině v běžných cenách z národních účtů,

$prac$ průměrný počet pracovníků v daném období z národních účtů v národním konceptu.

Vzhledem k významu evropského trhu jsou důležité jednotkové náklady práce v evropské cenové hladině po přepočtu na standard kupní síly (PPS) EU-27. Údaje o výstupu v standardu kupní síly vystihují relace mezi zeměmi Evropské unie, popř. USA:

$$JNP_{PPS} = \frac{\frac{NZ_{EUR}}{zam}}{\frac{HDP_{PPS}}{prac}} * 100 ,$$

kde:

- JNP_{PPS} jednotkové náklady práce v PPS,
 NZ objem nominálních náhrad zaměstnancům v daném období v EUR z národních účtů,
 zam průměrný počet zaměstnanců v daném období z národních účtů v národním konceptu,
 HDP_{PPS} hrubý domácí produkt, v PPS v běžných cenách v daném období z národních účtů, popř. přidaná hodnota, publikované Eurostatem,
 $prac$ průměrný počet pracovníků za dané období z národních účtů v národním konceptu.

Zvolený postup předpokládá, že cena práce a produktivita je stejná pro zaměstnance a pro sebezaměstnaného.

České jednotkové náklady práce v národní cenové hladině a v paritním vyjádření zatím vykazují rozdílné trendy.

Rozbor faktorů pohybu jednotkových nákladů práce vychází z indexového rozkladu na přímo úměrný vztah jednotkových nákladů práce k růstu náhrad zaměstnancům, relativní cenové hladiny (v relaci k Evropské unii) a pracnosti, resp. nepřímo úměrný vztah k růstu produktivity práce:

$$I_{PPP}^{JNP} = I^{JNP} * I^{CPL} = I^N * I^{PRA} * I^{CPL} = \frac{I_{KČ}^N}{I^{ER}} * I^{ER} * I_{KČ}^{PRA} * I^{CPL} = \frac{I_{KČ}^N}{I^{ER}} * \frac{I^{ER}}{I_{KČ}^{PRO}} * I^{CPL} ,$$

když:

$$PRA = \frac{prac}{HDP} = \frac{1}{PRO} = \frac{1}{\frac{HDP}{prac}} ,$$

kde:

- I_{PPP}^{JNP} roční index JNP ve standardu kupní síly srovnávané země (např. v PPS),
 I^{JNP} index JNP v národní cenové hladině,
 I^{CPL} index změny srovnatelné cenové hladiny ke srovnávané zemi,
 I^N index průměrné náhrady na zaměstnance v domácím konceptu z národních účtů,
 I^{PRA} index pracnosti v národní cenové hladině z národních účtů,
 $I_{KČ}^N$ index průměrné náhrady v Kč,
 IER index změny kurzu Kč k měně srovnávané země,
 $I_{KČ}^{PRA}$ index pracnosti v národní cenové hladině v Kč,
 PRA pracnost jednotky HDP, popř. přidané hodnoty,
 PRO HDP (popř. přidaná hodnota)/pracovník,
 HDP hrubý domácí produkt, popř. přidaná hodnota v případě odvětví,
 $prac$ počet pracovníků v domácím konceptu z národních účtů.

1. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině v Evropské unii a v USA

	jednotkové náklady práce v národní cenové hladině						přírůstek v p.b. 2014-2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
EU-27	57,6	56,9	56,4	56,7	56,4	56,2	-1,3
EU-15	57,5	56,8	56,3	56,7	56,5	56,4	-1,1
Belgie	61,5	59,9	60,3	61,1	61,7	61,3	-0,2
Bulharsko	48,5	50,6	48,6	50,2	54,1	56,2	7,7
Česká republika	47,1	47,8	48,1	48,8	48,4	47,4	0,3
Dánsko	59,3	57,0	56,6	55,8	55,9	56,2	-3,1
Německo	56,9	55,8	55,6	56,5	56,5	56,5	-0,3
Estonsko	55,1	51,7	49,1	49,3	50,1	50,9	-4,3
Írsko	52,9	49,3	47,2	46,2	45,7	44,2	-8,8
Řecko	54,1	54,3	53,1	52,2	49,6	49,4	-4,6
Španělsko	58,7	57,7	57,1	55,4	54,9	54,6	-4,1
Francie	57,4	57,4	57,4	58,1	58,3	58,6	1,1
Chorvatsko	62,9	62,5	61,8	60,1	58,2	-	-
Itálie	54,2	54,1	53,6	53,7	53,5	53,7	-0,6
Kypr	50,7	53,6	53,7	52,6	51,6	50,6	-0,1
Lotyšsko	51,7	47,8	44,6	44,5	45,9	47,4	-4,3
Litva	50,5	45,9	44,0	43,8	44,6	45,3	-5,2
Lucembursko	55,9	53,3	52,3	52,7	52,1	52,3	-3,5
Maďarsko	49,6	47,9	47,5	47,7	46,7	46,0	-3,6
Malta	51,0	49,3	50,2	50,8	50,5	50,8	-0,3
Nizozemsko	59,8	58,3	58,8	59,8	59,4	59,6	-0,3
Rakousko	55,4	54,8	54,2	54,8	55,2	55,4	0,0
Polsko	48,2	49,0	47,9	47,8	47,7	47,6	-0,6
Portugalsko	57,6	56,5	55,5	54,0	53,7	-	-
Rumunsko	55,6	54,0	48,6	48,0	46,1	-	-
Slovinsko	63,0	64,0	62,8	63,1	62,8	61,5	-1,5
Slovensko	45,1	44,4	44,0	44,0	43,9	44,3	-0,8
Finsko	57,1	56,0	55,9	57,1	56,4	56,1	-0,9
Švédsko	50,0	48,2	48,9	50,4	50,7	50,5	0,5
Spojené království	59,1	59,1	58,0	58,0	57,3	-	-
USA	58,4	57,5	57,4	57,4	57,0	57,2	-1,2

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; červenec 2016, propočít VÚPSV, v. v. i.

2. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly (EU-28) v Evropské unii a v USA

	jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly						přírůstek v p.b. 2014-2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
EU-28	57,8	57,0	56,5	56,8	56,5	56,4	-1,4
EU-15	60,9	60,1	59,7	60,4	60,1	60,2	-0,7
Belgie	70,2	66,5	67,0	67,1	68,1	67,6	-2,6
Bulharsko	21,7	22,4	23,0	23,5	25,5	26,0	4,3
Česká republika	33,0	34,6	34,7	34,3	32,6	30,0	-2,9
Dánsko	82,9	77,7	76,6	75,4	75,3	75,8	-7,1
Německo	61,2	58,2	57,8	58,7	59,6	59,1	-2,1
Estonsko	38,5	35,5	34,1	34,3	36,0	36,9	-1,5
Irsko	62,8	54,4	52,0	50,5	50,8	49,2	-13,6
Řecko	50,1	49,9	49,3	46,0	41,4	40,4	-9,7
Španělsko	55,4	54,2	53,3	50,7	50,1	48,9	-6,5
Francie	65,7	64,4	64,2	65,1	64,7	64,4	-1,3
Chorvatsko	43,9	44,0	41,6	38,9	37,6	-	-
Itálie	56,2	55,3	54,7	53,6	54,1	54,0	-2,2
Kypr	45,1	47,6	49,5	48,9	48,0	46,1	1,0
Lotyšsko	35,3	30,5	29,7	30,1	31,2	32,0	-3,3
Litva	31,3	27,1	26,7	26,4	26,9	27,3	-4,0
Lucembursko	67,4	64,4	62,0	63,0	63,1	62,8	-4,6
Maďarsko	29,5	28,6	28,1	27,7	26,9	26,1	-3,5
Malta	37,1	36,0	38,0	39,1	39,7	40,8	3,6
Nizozemsko	66,9	65,0	64,8	65,5	65,0	65,2	-1,7
Rakousko	62,2	60,5	60,1	59,4	60,1	60,2	-2,1
Polsko	27,6	29,3	28,2	27,4	27,4	27,3	-0,3
Portugalsko	48,5	46,8	45,6	42,1	42,4	-	-
Rumunsko	27,6	26,7	24,2	22,3	23,0	-	-
Slovinsko	54,0	53,8	52,5	51,3	50,9	49,1	-4,8
Slovensko	30,6	29,7	30,3	29,8	29,6	29,3	-1,3
Finsko	68,5	66,9	67,2	68,9	69,8	69,7	1,2
Švédsko	55,8	59,6	63,5	66,6	69,1	66,5	10,7
Spojené království	57,8	62,4	62,0	65,8	63,2	-	-
USA	55,6	56,9	54,7	59,0	57,8	57,8	2,2

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; červenec 2016, propočet VÚPSV, v. v. i.

3. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-28 v % v národní cenové hladině

	jednotkové náklady práce v národní cenové hladině						přírůstek v p.b. 2014-2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
EU-28	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
EU-15	99,9	99,7	99,9	100,1	100,1	100,4	0,4
Belgie	106,8	105,3	106,9	107,9	109,2	108,9	2,1
Bulharsko	84,2	88,8	86,2	88,5	95,8	99,9	15,7
Česká republika	81,9	84,0	85,2	86,1	85,7	84,3	2,4
Dánsko	103,0	100,1	100,4	98,4	99,0	99,9	-3,1
Německo	98,8	98,0	98,5	99,6	100,1	100,5	1,8
Estonsko	95,8	90,8	86,9	87,0	88,7	90,5	-5,3
Írsko	91,9	86,5	83,6	81,4	81,0	78,5	-13,4
Řecko	93,9	95,3	94,1	92,2	87,9	87,9	-6,0
Španělsko	102,0	101,4	101,2	97,8	97,2	97,2	-4,9
Francie	99,7	100,8	101,7	102,4	103,3	104,1	4,4
Chorvatsko	109,3	109,7	109,5	105,9	103,1	-	-
Itálie	94,2	95,0	95,1	94,7	94,8	95,5	1,3
Kypr	88,1	94,1	95,3	92,8	91,3	90,0	1,9
Lotyšsko	89,7	84,0	79,0	78,6	81,3	84,3	-5,5
Litva	87,7	80,7	78,0	77,2	78,9	80,5	-7,2
Lucembursko	97,0	93,5	92,7	93,0	92,3	93,1	-3,9
Maďarsko	86,1	84,1	84,1	84,1	82,6	81,8	-4,3
Malta	88,6	86,5	88,9	89,7	89,4	90,3	1,6
Nizozemsko	103,9	102,5	104,3	105,4	105,3	105,9	2,0
Rakousko	96,3	96,3	96,1	96,6	97,8	98,5	2,2
Polsko	83,7	86,2	84,9	84,3	84,6	84,5	0,9
Portugalsko	100,0	99,2	98,4	95,2	95,2	-	-
Rumunsko	96,6	94,9	86,1	84,7	81,7	-	-
Slovinsko	109,4	112,4	111,3	111,4	111,2	109,3	-0,1
Slovensko	78,3	77,9	78,1	77,6	77,8	78,8	0,5
Finsko	99,1	98,5	99,0	100,7	100,0	99,8	0,8
Švédsko	86,8	84,7	86,6	88,8	89,7	89,8	2,9
Spojené království	102,6	103,8	102,8	102,2	101,4	-	-
USA	101,4	101,0	101,8	101,3	101,0	101,6	0,2

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; červenec 2016, propočít VÚPSV, v. v. i.

4. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-28 v % ve standardu kupní síly

	jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly						přírůstek v p.b. 2014-2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
EU-28	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
EU-15	105,4	105,3	105,7	106,3	106,4	106,7	1,4
Belgie	121,4	116,6	118,6	118,3	120,6	119,9	-1,5
Bulharsko	37,5	39,3	40,8	41,4	45,1	46,1	8,6
Česká republika	57,0	60,6	61,5	60,5	57,6	53,3	-3,7
Dánsko	143,6	136,3	135,6	132,9	133,3	134,5	-9,1
Německo	105,9	102,1	102,3	103,5	105,5	104,9	-1,0
Estonsko	66,6	62,3	60,4	60,3	63,7	65,5	-1,1
Írsko	108,7	95,4	92,2	89,0	89,9	87,3	-21,3
Řecko	86,8	87,5	87,3	81,1	73,2	71,7	-15,1
Španělsko	95,9	95,1	94,4	89,3	88,7	86,8	-9,1
Francie	113,8	113,0	113,8	114,7	114,5	114,3	0,6
Chorvatsko	76,0	77,1	73,7	68,5	66,5	-	-
Itálie	97,3	96,9	96,8	94,4	95,7	95,8	-1,5
Kypr	78,1	83,4	87,6	86,2	85,0	81,8	3,8
Lotyšsko	61,0	53,6	52,6	53,1	55,2	56,8	-4,3
Litva	54,2	47,6	47,3	46,5	47,6	48,5	-5,7
Lucembursko	116,6	112,9	109,9	111,1	111,6	111,4	-5,2
Maďarsko	51,1	50,1	49,8	48,8	47,6	46,2	-4,9
Malta	64,3	63,1	67,2	68,8	70,3	72,3	8,1
Nizozemsko	115,9	113,9	114,7	115,4	115,1	115,7	-0,2
Rakousko	107,7	106,0	106,4	104,7	106,3	106,7	-1,0
Polsko	47,8	51,4	49,9	48,2	48,5	48,5	0,7
Portugalsko	83,9	82,1	80,8	74,2	75,1	-	-
Rumunsko	47,8	46,9	42,8	39,3	40,8	-	-
Slovinsko	93,4	94,3	92,9	90,3	90,2	87,2	-6,2
Slovensko	53,0	52,0	53,6	52,6	52,4	52,0	-1,0
Finsko	118,6	117,3	119,1	121,3	123,6	123,7	5,1
Švédsko	96,6	104,5	112,5	117,4	122,3	118,0	21,4
Spojené království	100,1	109,4	109,7	115,9	111,8	-	-
USA	96,3	99,8	96,9	104,0	102,3	102,6	6,3

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; červenec 2016, propočet VÚPSV, v. v. i.

5. Úroveň a vývoj roční produktivity v Evropské unii a v USA v EUR, národní cenová hladina

	produktivita (v eurech), národní cenová hladina						přírůstek v % 2014/2009	roční přírůstek v % 2014/2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
EU-28	54 118,0	56 779,1	58 365,5	59 743,7	60 438,2	61 725,7	14,1	2,7
EU-15	62 475,9	65 265,6	66 998,9	68 465,5	69 256,8	70 752,9	13,2	2,5
Belgie	78 455,3	81 603,2	83 588,2	85 125,1	86 612,5	88 015,3	12,2	2,3
Bulharsko	9 933,9	10 467,5	11 619,9	12 132,8	12 249,2	12 448,6	25,3	4,6
Česká republika	29 032,2	30 920,0	32 525,5	31 874,9	31 045,8	30 663,7	5,6	1,1
Dánsko	81 549,2	87 569,6	89 286,9	92 304,8	93 049,7	94 242,9	15,6	2,9
Německo	60 165,3	62 897,6	65 014,8	65 579,2	66 770,0	68 471,3	13,8	2,6
Estonsko	24 533,3	26 853,7	28 540,4	30 338,7	31 644,0	32 969,0	34,4	6,1
Irsko	86 482,3	88 767,0	92 430,3	94 414,5	94 436,0	99 545,8	15,1	2,9
Řecko	49 189,1	48 035,8	47 247,2	46 575,8	45 584,7	44 808,8	-8,9	-1,8
Španělsko	53 987,3	55 037,7	56 005,9	56 870,4	57 942,2	57 961,7	7,4	1,4
Francie	72 181,7	74 304,0	75 968,7	76 736,6	77 575,7	78 118,0	8,2	1,6
Chorvatsko	25 518,4	26 465,8	27 361,9	27 873,9	28 361,0	27 314,2	7,0	1,4
Itálie	63 103,2	64 787,8	65 913,2	65 143,5	65 965,7	66 223,1	4,9	1,0
Kypr	47 194,5	47 645,4	48 458,3	50 060,2	49 502,9	48 634,7	3,1	0,6
Lotyšsko	20 726,8	21 069,6	23 526,9	25 307,3	25 663,3	26 899,5	29,8	5,4
Litva	20 459,2	22 480,2	24 956,6	26 146,9	27 062,8	27 655,3	35,2	6,2
Lucembursko	102 737,0	109 964,1	114 111,3	114 965,2	120 588,4	123 594,0	20,3	3,8
Maďarsko	23 342,3	24 540,2	25 158,8	24 692,3	25 031,4	24 620,6	5,5	1,1
Malta	38 128,0	40 304,8	40 798,8	41 760,1	42 756,0	42 887,5	12,5	2,4
Nizozemsko	69 873,3	71 942,6	72 614,5	73 015,4	74 753,6	76 111,6	8,9	1,7
Rakousko	70 270,5	71 822,4	74 083,3	75 329,7	76 363,1	77 505,3	10,3	2,0
Polsko	20 082,0	23 535,3	24 595,3	25 155,1	25 517,8	26 117,6	30,1	5,4
Portugalsko	35 503,7	36 936,5	36 880,2	36 756,5	38 261,3	-	-	-
Rumunsko	13 115,0	13 842,8	14 677,7	15 443,2	16 833,6	17 391,6	32,6	5,8
Slovinsko	36 795,4	37 680,5	39 001,6	38 399,4	38 850,4	40 128,2	9,1	1,7
Slovensko	28 966,8	31 056,5	31 899,3	32 777,7	33 680,1	33 988,0	17,3	3,2
Finsko	72 382,6	75 328,1	78 262,4	78 733,1	80 702,5	81 903,2	13,2	2,5
Švédsko	69 512,6	82 053,5	88 146,6	91 493,6	93 268,9	90 948,7	30,8	5,5
Spojené království	58 497,7	62 716,7	63 870,1	69 565,7	68 185,0	73 586,7	25,8	4,7
USA	78 893,9	87 197,1	85 288,1	94 488,0	92 909,2	93 723,6	18,8	3,5

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; červenec 2016, propočet VÚPSV, v. v. i.

6. Úroveň a vývoj roční produktivity v Evropské unii a v USA ve standardu kupní síly, evropská cenová hladina

	produktivita ve standardu kupní síly na pracovníka - EU-28						přírůstek v % 2014/2009	roční přírůstek v % 2017/2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
EU-28	53 939,6	56 687,6	58 322,5	59 667,2	60 381,7	61 594,2	14,2	2,7
EU-15	59 041,4	61 678,9	63 230,4	64 363,0	65 102,0	66 375,5	12,4	2,4
Belgie	68 752,3	73 569,5	75 296,6	77 537,3	78 380,9	79 744,2	16,0	3,0
Bulharsko	22 213,8	23 606,2	24 540,5	25 884,8	25 971,4	26 934,4	21,3	3,9
Česká republika	41 528,6	42 756,0	45 033,4	45 296,3	46 120,0	48 401,3	16,5	3,1
Dánsko	58 305,2	64 174,8	66 045,2	68 291,7	69 011,8	69 856,6	19,8	3,7
Německo	55 923,0	60 264,6	62 546,1	63 055,6	63 274,5	65 468,2	17,1	3,2
Estonsko	35 183,7	39 113,3	41 075,9	43 691,8	43 980,4	45 459,1	29,2	5,3
Irsko	72 915,7	80 351,0	83 798,3	86 291,1	85 009,2	89 330,0	22,5	4,1
Řecko	53 040,7	52 236,2	50 905,6	52 866,3	54 710,2	54 806,2	3,3	0,7
Španělsko	57 235,4	58 549,0	60 016,9	62 186,3	63 488,9	64 744,4	13,1	2,5
Francie	63 059,5	66 175,7	67 875,3	68 406,1	69 920,8	70 987,3	12,6	2,4
Chorvatsko	36 570,7	37 607,5	40 655,1	43 036,7	43 919,9	43 322,7	18,5	3,4
Itálie	60 899,2	63 364,6	64 679,8	65 278,8	65 261,6	65 822,9	8,1	1,6
Kypr	53 083,9	53 685,7	52 648,1	53 790,6	53 159,9	53 389,7	0,6	0,1
Lotyšsko	30 367,9	33 015,5	35 298,3	37 414,1	37 708,2	39 852,0	31,2	5,6
Litva	33 036,7	38 050,9	41 105,9	43 381,5	44 794,4	45 841,7	38,8	6,8
Lucembursko	85 191,8	90 982,4	96 237,3	96 189,1	99 672,2	103 021,5	20,9	3,9
Maďarsko	39 197,2	41 120,4	42 478,9	42 494,7	43 378,4	43 456,6	10,9	2,1
Malta	52 415,5	55 168,6	53 947,3	54 339,5	54 312,2	53 421,8	1,9	0,4
Nizozemsko	62 457,7	64 630,9	65 977,8	66 615,0	68 307,4	69 540,7	11,3	2,2
Rakousko	62 605,1	65 133,8	66 895,4	69 468,0	70 178,3	71 367,0	14,0	2,7
Polsko	35 057,1	39 416,9	41 834,3	43 900,6	44 468,1	45 422,4	29,6	5,3
Portugalsko	42 167,9	44 596,4	44 905,6	47 084,8	48 437,4	-	-	-
Rumunsko	26 395,5	27 959,3	29 494,4	33 183,0	33 685,4	34 938,3	32,4	5,8
Slovensko	42 942,7	44 829,4	46 676,4	47 283,0	47 862,2	50 180,7	16,9	3,2
Slovensko	42 621,6	46 454,0	46 412,6	48 297,7	49 960,0	51 374,9	20,5	3,8
Finsko	60 280,2	63 106,9	65 042,5	65 250,9	65 241,5	65 986,6	9,5	1,8
Švédsko	62 272,1	66 392,0	67 822,1	69 140,1	68 346,7	69 022,5	10,8	2,1
Spojené království	59 761,9	59 399,4	59 766,7	61 314,0	61 781,9	63 118,6	5,6	1,1
USA	82 787,0	88 154,8	89 561,1	91 861,2	91 639,5	92 650,1	11,9	2,3

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; červenec 2016, propočet VÚPSV, v. v. i.

7. Relace hrubého domácího produktu na pracovníka k průměru EU-28 v % v národní cenové hladině

	produktivita (v eurech), národní cenová hladina						přírůstek v p.b. 2014-2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
EU-28	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
EU-15	115,4	114,9	114,8	114,6	114,6	114,6	-0,8
Belgie	145,0	143,7	143,2	142,5	143,3	142,6	-2,4
Bulharsko	18,4	18,4	19,9	20,3	20,3	20,2	1,8
Česká republika	53,6	54,5	55,7	53,4	51,4	49,7	-4,0
Dánsko	150,7	154,2	153,0	154,5	154,0	152,7	2,0
Německo	111,2	110,8	111,4	109,8	110,5	110,9	-0,2
Estonsko	45,3	47,3	48,9	50,8	52,4	53,4	8,1
Irsko	159,8	156,3	158,4	158,0	156,3	161,3	1,5
Řecko	90,9	84,6	81,0	78,0	75,4	72,6	-18,3
Španělsko	99,8	96,9	96,0	95,2	95,9	93,9	-5,9
Francie	133,4	130,9	130,2	128,4	128,4	126,6	-6,8
Chorvatsko	47,2	46,6	46,9	46,7	46,9	44,3	-
Itálie	116,6	114,1	112,9	109,0	109,1	107,3	-9,3
Kypr	87,2	83,9	83,0	83,8	81,9	78,8	-8,4
Lotyšsko	38,3	37,1	40,3	42,4	42,5	43,6	5,3
Litva	37,8	39,6	42,8	43,8	44,8	44,8	7,0
Lucembursko	189,8	193,7	195,5	192,4	199,5	200,2	10,4
Maďarsko	43,1	43,2	43,1	41,3	41,4	39,9	-3,2
Malta	70,5	71,0	69,9	69,9	70,7	69,5	-1,0
Nizozemsko	129,1	126,7	124,4	122,2	123,7	123,3	-5,8
Rakousko	129,8	126,5	126,9	126,1	126,3	125,6	-4,3
Polsko	37,1	41,5	42,1	42,1	42,2	42,3	5,2
Portugalsko	65,6	65,1	63,2	61,5	63,3	-	-
Rumunsko	24,2	24,4	25,1	25,8	27,9	28,2	3,9
Slovinsko	68,0	66,4	66,8	64,3	64,3	65,0	-3,0
Slovensko	53,5	54,7	54,7	54,9	55,7	55,1	1,5
Finsko	133,7	132,7	134,1	131,8	133,5	132,7	-1,1
Švédsko	128,4	144,5	151,0	153,1	154,3	147,3	18,9
Spojené království	108,1	110,5	109,4	116,4	112,8	119,2	11,1
USA	145,8	153,6	146,1	158,2	153,7	151,8	6,1

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; červenec 2016, propočtené VÚPSV, v. v. i.

8. Relace hrubého domácího produktu na pracovníka k průměru EU-28 v % ve standardu kupní síly

	hrubý domácí produkt ve standardu kupní síly na pracovníka - EU-28						přírůstek v p.b. 2014-2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
EU-28	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
EU-15	109,5	108,8	108,4	107,9	107,8	107,8	-1,7
Belgie	127,5	129,8	129,1	129,9	129,8	129,5	2,0
Bulharsko	41,2	41,6	42,1	43,4	43,0	43,7	2,5
Česká republika	77,0	75,4	77,2	75,9	76,4	78,6	1,6
Dánsko	108,1	113,2	113,2	114,5	114,3	113,4	5,3
Německo	103,7	106,3	107,2	105,7	104,8	106,3	2,6
Estonsko	65,2	69,0	70,4	73,2	72,8	73,8	8,6
Irsko	135,2	141,7	143,7	144,6	140,8	145,0	9,8
Řecko	98,3	92,1	87,3	88,6	90,6	89,0	-9,4
Španělsko	106,1	103,3	102,9	104,2	105,1	105,1	-1,0
Francie	116,9	116,7	116,4	114,6	115,8	115,3	-1,7
Chorvatsko	67,8	66,3	69,7	72,1	72,7	70,3	2,5
Itálie	112,9	111,8	110,9	109,4	108,1	106,9	-6,0
Kypr	98,4	94,7	90,3	90,2	88,0	86,7	-11,7
Lotyšsko	56,3	58,2	60,5	62,7	62,4	64,7	8,4
Litva	61,2	67,1	70,5	72,7	74,2	74,4	13,2
Lucembursko	157,9	160,5	165,0	161,2	165,1	167,3	9,3
Maďarsko	72,7	72,5	72,8	71,2	71,8	70,6	-2,1
Malta	97,2	97,3	92,5	91,1	89,9	86,7	-10,4
Nizozemsko	115,8	114,0	113,1	111,6	113,1	112,9	-2,9
Rakousko	116,1	114,9	114,7	116,4	116,2	115,9	-0,2
Polsko	65,0	69,5	71,7	73,6	73,6	73,7	8,8
Portugalsko	78,2	78,7	77,0	78,9	80,2	-	-
Rumunsko	48,9	49,3	50,6	55,6	55,8	56,7	7,8
Slovensko	79,6	79,1	80,0	79,2	79,3	81,5	1,9
Slovensko	79,0	81,9	79,6	80,9	82,7	83,4	4,4
Finsko	111,8	111,3	111,5	109,4	108,0	107,1	-4,6
Švédsko	115,4	117,1	116,3	115,9	113,2	112,1	-3,4
Spojené království	110,8	104,8	102,5	102,8	102,3	102,5	-8,3
USA	153,5	155,5	153,6	154,0	151,8	150,4	-3,1

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; červenec 2016, propočet VÚPSV, v. v. i.

9. Úroveň a vývoj ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance v Evropské unii a v USA

	produktivita (v eurech), národní cenová hladina						přírůstek v % 2014/2009	roční přírůstek v % 2014/2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
EU-28	31 163,1	32 323,3	32 933,6	33 868,7	34 117,1	34 714,8	11,4	2,2
EU-15	35 946,4	37 041,8	37 753,9	38 846,9	39 152,3	39 934,5	11,1	2,1
Belgie	48 235,3	48 897,6	50 422,6	52 051,7	53 403,7	53 910,5	11,8	2,2
Bulharsko	4 814,0	5 291,7	5 650,5	6 087,4	6 623,3	6 994,0	45,3	7,8
Česká republika	13 684,2	14 782,9	15 635,5	15 555,4	15 018,7	14 535,8	6,2	1,2
Dánsko	48 363,0	49 885,3	50 572,2	51 498,5	51 993,0	52 952,0	9,5	1,8
Německo	34 214,9	35 090,5	36 128,8	37 045,1	37 718,0	38 709,3	13,1	2,5
Estonsko	13 528,5	13 886,6	14 000,2	14 966,6	15 840,2	16 778,5	24,0	4,4
Irsko	45 778,3	43 722,2	43 606,7	43 583,2	43 186,9	43 965,4	-4,0	-0,8
Řecko	26 599,7	26 073,1	25 091,0	24 332,3	22 626,2	22 154,8	-16,7	-3,6
Španělsko	31 712,0	31 761,0	31 990,2	31 523,2	31 808,0	31 671,1	-0,1	0,0
Francie	41 454,1	42 626,4	43 601,3	44 555,0	45 247,4	45 747,7	10,4	2,0
Chorvatsko	16 059,5	16 530,6	16 910,6	16 738,9	16 509,6	-	-	-
Itálie	34 233,1	35 020,1	35 357,0	34 960,6	35 283,7	35 555,2	3,9	0,8
Kypr	23 944,1	25 533,5	26 046,0	26 327,5	25 519,2	24 624,9	2,8	0,6
Lotyšsko	10 708,9	10 081,3	10 485,3	11 273,2	11 771,3	12 748,2	19,0	3,5
Litva	10 337,4	10 323,3	10 979,2	11 444,8	12 058,1	12 522,2	21,1	3,9
Lucembursko	57 382,3	58 562,4	59 708,3	60 643,8	62 851,9	64 700,0	12,8	2,4
Maďarsko	11 572,9	11 743,7	11 941,2	11 772,9	11 677,6	11 325,7	-2,1	-0,4
Malta	19 460,2	19 851,4	20 476,8	21 228,1	21 571,9	21 774,6	11,9	2,3
Nizozemsko	41 808,0	41 978,2	42 724,3	43 630,9	44 424,8	45 348,1	8,5	1,6
Rakousko	38 958,0	39 383,0	40 189,2	41 271,3	42 151,6	42 933,7	10,2	2,0
Polsko	9 676,3	11 544,0	11 785,8	12 019,4	12 183,8	12 418,9	28,3	5,1
Portugalsko	20 437,8	20 865,1	20 479,6	19 841,4	20 554,7	-	-	-
Rumunsko	7 292,2	7 476,4	7 127,1	7 411,7	7 763,2	-	-	-
Slovinsko	23 178,8	24 114,7	24 487,1	24 246,5	24 380,4	24 658,8	6,4	1,2
Slovensko	13 061,0	13 773,7	14 050,7	14 413,8	14 783,4	15 054,5	15,3	2,9
Finsko	41 298,8	42 218,7	43 734,4	44 944,0	45 549,1	45 986,8	11,4	2,2
Švédsko	34 745,7	39 544,2	43 086,5	46 069,5	47 248,5	45 908,9	32,1	5,7
Spojené království	34 571,6	37 066,5	37 039,5	40 323,0	39 039,6	-	-	-
USA	46 062,8	50 140,8	48 988,9	54 240,9	52 978,3	53 565,3	16,3	3,1

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; červenec 2016, propočtené VÚPSV, v. v. i.

10. Relace průměrných ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance k průměru EU-28 v % v eurech dle směnného kurzu

	roční náhrady zaměstnancům na zaměstnance (v eurech)						přírůstek v p.b. 2014-2009
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
EU-28	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
EU-15	115,3	114,6	114,6	114,7	114,8	115,0	-0,3
Belgie	154,8	151,3	153,1	153,7	156,5	155,3	0,5
Bulharsko	15,4	16,4	17,2	18,0	19,4	20,1	4,7
Česká republika	43,9	45,7	47,5	45,9	44,0	41,9	-2,0
Dánsko	155,2	154,3	153,6	152,1	152,4	152,5	-2,7
Německo	109,8	108,6	109,7	109,4	110,6	111,5	1,7
Estonsko	43,4	43,0	42,5	44,2	46,4	48,3	4,9
Irsko	146,9	135,3	132,4	128,7	126,6	126,6	-20,3
Řecko	85,4	80,7	76,2	71,8	66,3	63,8	-21,5
Španělsko	101,8	98,3	97,1	93,1	93,2	91,2	-10,5
Francie	133,0	131,9	132,4	131,6	132,6	131,8	-1,2
Chorvatsko	51,5	51,1	51,3	49,4	48,4	-	-
Itálie	109,9	108,3	107,4	103,2	103,4	102,4	-7,4
Kypr	76,8	79,0	79,1	77,7	74,8	70,9	-5,9
Lotyšsko	34,4	31,2	31,8	33,3	34,5	36,7	2,4
Litva	33,2	31,9	33,3	33,8	35,3	36,1	2,9
Lucembursko	184,1	181,2	181,3	179,1	184,2	186,4	2,2
Maďarsko	37,1	36,3	36,3	34,8	34,2	32,6	-4,5
Malta	62,4	61,4	62,2	62,7	63,2	62,7	0,3
Nizozemsko	134,2	129,9	129,7	128,8	130,2	130,6	-3,5
Rakousko	125,0	121,8	122,0	121,9	123,5	123,7	-1,3
Polsko	31,1	35,7	35,8	35,5	35,7	35,8	4,7
Portugalsko	65,6	64,6	62,2	58,6	60,2	-	-
Rumunsko	23,4	23,1	21,6	21,9	22,8	-	-
Slovinsko	74,4	74,6	74,4	71,6	71,5	71,0	-3,3
Slovensko	41,9	42,6	42,7	42,6	43,3	43,4	1,5
Finsko	132,5	130,6	132,8	132,7	133,5	132,5	-0,1
Švédsko	111,5	122,3	130,8	136,0	138,5	132,2	20,7
Spojené království	110,9	114,7	112,5	119,1	114,4	-	-
USA	147,8	155,1	148,8	160,2	155,3	154,3	6,5

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; červenec 2016, propočet VÚPSV, v. v. i.

Faktory změny jednotkových nákladů práce v České republice

1. Faktory změny jednotkových nákladů práce v České republice v letech 2009-2014

položka	index										roční změna v % 2014/2009
	2014/2009	2010/2009	2011/2010	2012/2011	2013/2012	2014/2013	2014/2013	2014/2013	2014/2013	2014/2013	
průměrné náhrady zaměstnancům v Kč	1,106	1,033	1,029	1,017	0,997	1,026	1,026	0,997	1,026	1,026	2,0
pracnost (prac./hrubý domácí produkt) v Kč	0,909	0,982	0,977	0,998	0,994	0,955	0,955	0,994	0,955	0,955	-1,9
Kč/EUR	1,042	0,956	0,973	1,023	1,033	1,060	1,060	1,033	1,060	1,060	0,8
průměrná náhrada zaměstnancům v eurech	1,062	1,080	1,058	0,995	0,965	0,968	0,968	0,965	0,968	0,968	1,2
pracnost v národní cenové hladině (prac./HDP) v eurech	0,947	0,939	0,951	1,020	1,027	1,012	1,012	1,027	1,012	1,012	-1,1
jednotkové náklady práce v národní cenové hladině	1,006	1,014	1,005	1,015	0,991	0,980	0,980	0,991	0,980	0,980	0,1
relativní cenová úroveň (CPL) k EU-27	0,907	1,034	0,999	0,975	0,956	0,942	0,942	0,956	0,942	0,942	-1,9
jednotkové náklady práce v PPS	0,912	1,049	1,004	0,990	0,948	0,923	0,923	0,948	0,923	0,923	-1,8

Pramen: výpočty VÚPSV, v. v. i.

2. Vybrané charakteristiky a faktory pohybu jednotkových nákladů práce v paritě kupní síly v letech 2008-2014

ukazatel	2008	2012	2013	2014
relace jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině ku standardu kupní síly (EU-28)	1,366	1,486	1,486	1,578
směnný kurz Kč/euro	24,9	26,0	26,0	27,5
parita kupní síly (hrubý domácí produkt EU-28 ve standardu kupní síly)	18,24	17,70	17,48	17,46
relativní cenová úroveň (CPL) České republiky k EU-28 v %	73,1	70,4	67,3	63,4

Pramen: Eurostat: National Accounts, červenec 2016, výpočty VÚPSV, v. v. i.; dostupné na: <http://ec.europa.eu/eurostat>

Literatura

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2009, kód: w-3106-09

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2010, kód: w-3106-10, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-1-az-4-ctvrtleti-2010-xpoagw4zpo>

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2011, kód: e-3106-11, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-4-ctvrtleti-2011-0ce9tn4v1s>

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2012, kód: e-3106-12, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-4-ctvrtleti-2012-zoqs7l6emh>

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2013, kód: e-3106-13, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-4-ctvrtleti-q21aaj0xqk>

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2014, kód: 110024-14, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-4-ctvrtleti-2014-ljzat1kmfd>

Český statistický úřad, Statistický metainformační systém, Ukazatele, dostupné na: <http://apl.czso.cz/iSMS/ukazdet.jsp?fnazev=pr%E1ce&fid=609>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce za rok 2009, kód: w-3112-10, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2009-5lbbhouqqa>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce za rok 2010, kód: e-3112-11, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2010-bnwjw1ndxk>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce za rok 2011, kód: e-3112-12, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2011-eyjkkkj94>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce za rok 2012, kód: e-3112-13, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2012-dqtpz40w5m>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce za rok 2013, kód: 110027-14, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2013-a4cq82qn3e>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce za rok 2014, kód: 110027-15, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2014>

Eurostat: Economy and finance, Bilateral Exchange Rates

Eurostat: Economy and finance - National accounts

Eurostat: Economy and finance - Prices - Harmonised indices of consumer prices

Eurostat: Economy and finance - Prices - Purchasing power parities

Eurostat: Labour costs annual data, Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs

Eurostat: Labour cost surveys, Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

Eurostat: Labour costs - Structure of labour costs

Eurostat: Labour costs survey 2008

Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za roky 2009-2014, dostupné na: <http://www.mfcr.cz/>

Höhne, S. a kol.: Bulletin No. 27. Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů ČR 1990-2011. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i. 2012, dostupné na: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=bulletins&site=default>

OECD: Taxing Wages 2008-2009, ISBN 978-92-64-08299-1; OECD 2010

OECD: Taxing Wages 2009-2010, ISBN 978-92-64-09753-7; OECD 2011

OECD: Taxing Wages 2010-2011, ISBN 978-92-64-17327-9; OECD 2012

OECD: Taxing Wages 2011-2012, ISBN 978-92-64-19334-5; OECD 2013

OECD: Taxing Wages 2012-2013, ISBN 978-92-64-20916-9; OECD 2014

OECD: Taxing Wages 2013-2014, ISBN 978-92-64-23050-7; OECD 2015

OECD, Eurostat: Methodological manual on purchasing power parities, European Communities/OECD, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006, ISSN 1725-0048, ISBN 92-79-01868-X

U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis;
dostupné na: <http://www.bea.gov/index.htm>

Vlach, J. - Kozelský, T. Možnosti vytvoření jednotné metodiky sledování nákladů práce v ČR a v zahraničí (návrh certifikované metodiky). Praha: VÚPSV, v.v.i., 2013. ISBN 978-80-7416-113-1, dostupné na: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=publications&site=default&kateg=vupsv>

Vlach, J. - Kozelský, T. Monitoring nákladů práce v ČR, ve státech Evropské unie a v USA. Bulletin No. 6. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2012. ISBN 978-80-7416-108-7, dostupné na: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=bulletins&site=default>